

časopis

**ZEMĚDĚLSKÁ
PŮDOHOSPODÁRSKA
ŠKOLA**

ŘÍJEN 2013
76. ROČNÍK

KONFERENCE ICOLLE 2013

MEZINÁRODNÍ ŽÁKOVSKÉ DOSTIHY

PRÍPRAVA UČITEĽOV

CELOSLOVENSKÁ VČELÁRSKA VÝSTAVA

SEMINÁŘ PRO CVIČNÉ UČITELE

BRAMBORY A VELKÝ IRSKÝ HLADOMOR

KOPIDLENSKÝ KVÍTEK

Informace o vzdělávání, poradenství a rozvoji venkova
Informácie o vzdelávaní, poradenstve a rozvoji vidieka

Obsah

Contents

	Evropská aliance pro učňovskou přípravu Pomoc při řešení nezaměstnanosti mladých lidí	3
	Odborné vzdělávání v České republice v kontextu připravované Strategie vzdělávací politiky	4
	Súčasnoscť a budúcnosť prípravy učiteľov profesijných odborných predmetov	6
	(Ne)vzdělanost v praxi Téma pro 9. ročníku Festivalu vzdělávání dospělých AEDUCA	10
	Seminář pro cvičné učitele, koordinátory pedagogické praxe a ředitele cvičných škol	12
	Konference ICOLLE 2013 „Celoživotní učení v podmínkách středních a vysokých škol“	13
	Informační servis Zastoupení Evropské komise	16
	20 let Agrární komory ČR	17
	Ohlédnutí za Přehlídkou České ručičky 2012/13 Projekt pro popularizace učňovského školství	18
	Umělecké kovářství v ulicích Prahy Kované práce žáků a mistrů	20
	Piata celoslovenská včelárska výstava na Strednej odbornej škole v Banskej Bystrici	21
	Škola a dožínky? Prezentace a pomoc žáků opočenské střední školy	21
	Kopidlenský kvítek ve slavnostním Zahradnická soutěž žáků a výstava v Kopidlně	22
	Úspěšní koně a žáci Ze stáje dostihové školy ve Velké Chuchli	23
	Mezinárodní žákovské dostihy	24
	Brambory a velký irský hladomor	25
	Jan Tiray Učitel, později ředitel, muzejník, historiograf našeho venkova	27
	Antonín Adam Šmíd Významná osobnost zemědělského vzdělávání	28
	European Alliance for Vocational Training Aid to solving the youth unemployment problem	3
	Professional education in the Czech Republic In light of preparations of the Education Policy White Paper	4
	The present and the future of the preparation of teachers' teaching professional subjects in the Slovak Republic	6
	(Un)education in reality Main theme of the 9th Festival of Adult Education AEDUCA	10
	Seminar for training teachers, coordinators of teachers' practical training and headmasters of training schools	12
	ICOLLE Conference 2013 „Lifelong learning in environment of secondary school and university“	13
	Information service Representation of the European Commission	16
	20 years of the Czech Agricultural Chamber	17
	Review of the Exhibit „Czech tinkers 2012/13“ Project to popularize vocational training	18
	Artist Blacksmiths on Prague streets Art pieces by apprentices and masters	20
	5th annual Slovak beekeepers' exhibition at the Secondary technical school in Banska Bystrica	21
	The School and the Harvest Festival Exhibit and help by the students of a secondary school in Opočno	21
	Kopidlno Flower in a festive spirit Gardening competition of students and exhibition in Kopidlno	22
	Successful horses and cadets From stables of the jockey school in Velka Chuchle	23
	International cadet race	24
	Potatoes and the Great Irish Famine	25
	Jan Tiray Teacher, headmaster, museum curator, historiographer of our countryside	27
	Antonín Adam Šmíd Prominent personality of agricultural education	28

Časopis vychází jednou za měsíc podle školního roku; číslo 2, ročník 76, vyšlo v říjnu 2013

Časopis vydávají:

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Mánesova 1453/75, 120 56 Praha 2, tel.: +420 222 000 439, e-mail: krajickova.alena@uzei.cz
Agroinstitút Nitra, štátny podnik, Akademická 4, 949 01 Nitra, tel.: +421 377 721 802, e-mail: Zuzana.Horvathova@agroinstitut.sk
www.zemedelskaskola.cz

Evropská aliance pro učňovskou přípravu

Začátkem července byla v německém Lipsku v rámci soutěže WorldSkills 2013 (světová soutěž odborných dovedností mládeže) zahájena činnost Evropské aliance pro učňovskou přípravu.

Aliance má pomoci řešit nezaměstnanost mladých lidí zlepšováním kvality a nabídky učňovské přípravy v celé EU formou širokého partnerství klíčových zúčastněných subjektů v oblasti zaměstnanosti a vzdělávání. Dalším cílem je rovněž změna pohledu na učňovskou přípravu. Půjde zejména o identifikaci nejúspěšnějších systémů učňovské přípravy v EU a uplatňování vhodných řešení v jednotlivých členských státech.

Aliance je podporována dosud prvním společným prohlášením Evropské komise, předsednictví Rady ministrů EU a evropských organizací odborových svazů a zaměstnavatelů (Evropská konfederace odborových svazů – EKOS, BusinessEurope, Evropské středisko podniků s veřejnou účastí a podniků obecného ekonomického zájmu – CEEP a Evropské sdružení řemesel a malých a středních podniků – UAPME). Aliance propaguje opatření, která budou podporována Evropským sociálním fondem, Iniciativou na podporu zaměstnanosti mladých lidí a novým programem EU pro vzdělávání, odbornou přípravu a mladé lidi – Erasmus+.

Země, jež mají silné systémy odborného vzdělávání a přípravy, jako například Německo, Dánsko, Nizozemsko a Rakousko, mívají také nižší nezaměstnanost mladých lidí. Komise tuto analýzu potvrzuje v posledním čtvrtletním zpravodaji o zaměstnanosti a sociální situaci v Evropě, který uvádí, že učňovská příprava a stáže jsou často předstupněm trvalého pracovního poměru. Z tohoto důvodu učňovská příprava představuje klíčový prvek tzv. záruky pro mladé lidi, kterou v prosinci 2012 navrhla Komise v rámci balíčku k zaměstnanosti mladých lidí a v dubnu 2013 přijala Rada.

Aliance bude podporovat vnitrostátní reformy, jejichž cílem je založit nebo posílit systémy učňovské přípravy. Komise vyzývá všechny potenciální partnery, aby se k této alianci připojili: orgány veřejné moci, podniky, odborové svazy, obchodní komory, poskytovatele odborného vzdělávání a přípravy, zástupce mládeže a služby zaměstnanosti. Podporuje je v tom, aby přijali pevné závazky v oblasti navýšení veřejného a soukromého financování systémů učňovské přípravy.

Podpisem společného prohlášení se evropští zástupci odborových svazů a zaměstnavatelů zavázali, že v příštích šesti měsících (červenec – prosinec 2013) zaměří své úsilí na:

- zvyšování povědomí zaměstnavatelů i mladých lidí o přínosech učňovské přípravy,
- šíření zkušeností a správné praxe na půdě svých vlastních organizací,

- motivování svých členských organizací a jim určené poradenství v souvislosti s rozvojem kvalitní učňovské přípravy přizpůsobené požadavkům trhu práce.

Dále své členy podpoří, aby:

- spolupracovali se školami a službami zaměstnanosti,
- podporovali interní školení mentorů v rámci společností a odborné vedení učňů,
- zvyšovali nabídku a kvalitu učňovské přípravy.

Komise se zavázala, že:

- bude podporovat vzájemné učení/hodnocení v zájmu podpory reformy v členských státech, zejména pak v těch, jejichž doporučení pro jednotlivé země se týkají odborného vzdělávání a přípravy,
- zajistí nejlepší využití prostředků EU, které přispěje k dosažení cílů aliance (podpora rozvoje na úrovni systémů, vzdělávací náplně a mobility učňů a personálu),
- v úzké spolupráci s příslušnými zúčastněnými subjekty se zaměří na zahrnutí učňovské přípravy do sítě EURES,
- vyzve Eurochambres a další příslušné zúčastněné subjekty, aby se zavázaly k opatřením, jež přispějí ke konkrétním výsledkům aliance.

Eurochambres – Evropské sdružení obchodních a průmyslových komor plánuje posílit partnerství na základě těch, k nimž se jejich členové již zavázali v Německu, Španělsku, Rakousku, Rumunsku a Maďarsku. Rakouská spolková hospodářská komora rovněž provozuje projekty v Rumunsku a na Slovensku za účelem zavedení duálního systému učňovské přípravy, který kombinuje výuku ve veřejných odborných školách s praxí v podnicích.

Zdroj: Zastoupení Evropské komise v ČR ✨

Odborné vzdělávání v České republice

v kontextu připravované Strategie vzdělávací politiky

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR zahájilo na začátku roku 2013 přípravu Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020, která má vytvořit rámec pro dlouhodobý rozvoj celého vzdělávacího systému. Strategie vznikne na základě veřejné konzultace, kterou ministerstvo zahájilo uspořádáním vysvětlující konference dne 17. ledna 2013. Jako podklad pro veřejnou konzultaci současně ministerstvo představilo vstupní materiál k přípravě Strategie vzdělávací politiky 2020, který vychází ze shrnutí hlavních směrů rozvoje vzdělávacího systému (tisková zpráva MŠMT, 2013).

Veřejná diskuze zaručí, že se s dokumentem seznámí učitelé, pomohou jej tvořit a po jeho konečném přijetí snadněji uvedou do pedagogické praxe. Harmonogram veřejné rozpravy a výstupy z jednotlivých akcí jsou zveřejňovány na portálu MŠMT: www.vzdelavani2020.cz

Východiskem pro organizaci vzdělávacího systému v České republice (podobně jako v ostatních zemích EU) jsou tyto cíle:

- Udržování a rozvoj kultury
- Osobnostní rozvoj člověka
- Aktivní občanství
- Podnikatelství a pracovní uplatnění

Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 má být aktualizací a konkretizací směrů a cílů vzdělávací politiky, které byly vytyčeny v Národním programu vzdělávání (v Bílé knize) v roce 2001, má být sjednocujícím rámcem pro vzdělávací politiku a podkladem pro prováděcí dokumenty, zejména dlouhodobé záměry a má reagovat zejména na společenskou krizi důvěry v instituce v ČR. Důležité je posílení postavení škol jako institucí, které je vzdělávanými i veřejností akceptováno a spoluutvářeno.

Evropské státy si stanovily společné evropské referenční úrovně pro spolupráci v oblasti vzdělávání a v odborné přípravě do roku 2020. Mezi tyto strategické rámce patří například dosažení 95 % účasti dětí na předškolním vzdělávání, zvýšení zaměstnanosti absolventů na 82 % a zvýšení účasti dospělých na celoživotním učení na 15 % aj.

Vzdělávací systémy by měly být koncipovány tak, aby vzdělání bylo hodnotou samo o sobě, aby se nacházelo v popředí veřejného i soukromého zájmu, aby bylo dostupné pro každého.

Co přináší Strategie vzdělávání do roku 2020

Strategie vzdělávání je rozdělena tematicky do pěti směrů:

1. **Posílení prestiže školy a školního vzdělání** – což znamená vymezit a podporovat nezastupitelnou funkci škol, propojit

školu s vnějším vzdělávacím prostředím, rozšířit možnosti dosažitelného vzdělání a posilovat roli škol jako center podpory celoživotního učení.

2. **Odstranění slabých míst vzdělávacího systému je strategicky zaměřeno na zvýšení dostupnosti a významu předškolního vzdělávání, na zvýšení prostupnosti vzdělávacího systému, posílení diverzifikace VŠ vzdělávání v rámci evropských integračních procesů, na zvýšení prostupnosti a efektivity odborného vzdělávání, na posilování rozvoje klíčových kompetencí a tím na zlepšování uplatnitelnosti na trhu práce, a na podporu průchodnosti vzdělávacího systému.**
3. **Ověřitelné standardy jako předpoklad zajišťování kvality** vytvořit v souladu s Národním programem vzdělávání jako soustavou rámcových vzdělávacích programů (RVP) propojenou s kvalifikačním rámcem VŠ a s Národní soustavou kvalifikací a standardy propojit s monitorováním výsledků vzdělávání.
4. **Role učitelů jako předpoklad kvalitní výuky** naplnit zlepšením profesní přípravy učitelů (úpravou kurikula, posílením objemu praxe, vymezením standardu učitelské profese), podporou profesního rozvoje učitelů, požadavkem na pedagogickou přípravu učitelů vysokých škol a podporou učitelství jako elitního a atraktivního povolání.
5. **Kvalitní řízení vzdělávacího systému a posilování jeho kapacity** je možné docílit jednoznačným vymezením pravomocí a zodpovědnosti všech aktérů, zlepšením veřejné dostupnosti dat a nastavením systému pravidelné evaluace vzdělávací politiky, zkvalitněním výzkumu v oblasti vzdělávání a zvýšením využití jeho výsledků v praxi.

Připravovaná strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 by tedy měla být především základem pro řízení vzdělávacího systému a podporou základní myšlenky, že škola by měla být institucí, která bude nejen vzdělávat, ale i vychovávat k sebedůvěře a důvěře v ostatní lidi, instituce a demokratickou společnost.

Odborné vzdělávání a profesní příprava

Připravovaná strategie vzdělávání předpokládá, že část absolventů škol bude pracovat v povoláních, která dnes ještě neexistují, a i dospělí si začínají uvědomovat, že mnoho z toho, co v praktickém životě opravdu potřebují a využívají, se nenaučili ve škole. Autoři Strategie vzdělávání do roku 2020 jsou přesvědčeni, že je nutno směřovat k takovému vzdělávacímu systému, ve kterém žáci a studenti vědí, co se od nich na každé úrovni vzdělávání očekává a co mohou oni očekávat od něj, k systému, kde se žáci a studenti rádi učí a jsou motivováni pro celoživotní vzdělávání a učitelé je provázejí vzdělávacím procesem tak, aby jim pomohli dosáhnout maxima jejich možností, a spolu s nimi se rozvíjejí.

V evropském kontextu je nutné řešit v rámci odborného vzdělávání vztah profesní přípravy k trhu práce a podpoře hospodářského růstu. Odborné vzdělávání by mělo být aktualizováno a modernizováno a „musí být překonány historické rozdíly mezi všeobecným a odborným vzděláváním“ (www.vzdelavani2020.cz).

Rovněž je nezbytné zajistit vysokou kvalitu v rámci odborného vzdělávání a akceptovat regionální podmínky a potřeby zaměstnatelnosti, rozvíjet partnerství se zaměstnavateli a sociálními partnery podporou excelence v odborném vzdělávání a přípravě (mj. posílením prakticky zaměřeného vzdělávání a zavedením krátkého cyklu post-sekundárního a terciárního vzdělávání), zlepšením situace mladých i dospělých lidí s nízkým vzděláním, včetně řešení problému předčasných odchodů ze vzdělávání, zavedením opatření pro rozvoj klíčových kompetencí, podporou využívání tzv. otevřených zdrojů vzdělávání a rozvoje nových technologií ve výuce nebo zvýšením investic do vzdělávání a odborné přípravy (tisková zpráva MŠMT, 2013).

V současné době je úkolem předkládané strategie zahájit diskuzi o roli standardů vymezujících cíle učení jako základního předpokladu pro zlepšování výsledků i odborného vzdělávání. Cílem je formulovat ověřitelné standardy jako předpoklad zajišťování kvality vzdělávání.

Podle asociace učitelů lze za jeden z ústředních problémů českého vzdělávacího systému považovat nedostatečné vyjasnění funkcí, které by měly plnit jeho jednotlivé stupně. To se v první řadě projevuje nejasnostmi ohledně požadované úrovně výkonu žáků a studentů na jednotlivých stupních a v jednotlivých oblastech vzdělávání. Dalším slabým místem je neexistence zastřešujícího kurikulárního dokumentu, který by vystihl vztahy a návaznosti mezi jednotlivými segmenty vzdělávání z hlediska vzdělávacích cílů.

Expertní stanoviska (naposledy zpráva OECD o hodnocení vzdělávání v ČR) proto doporučují zaměřit větší pozornost na formulaci cílů vzdělávání na národní úrovni, které by mohly lépe sloužit jako orientační body pro hodnocení na úrovni žáka.

Hlavní zamýšlená opatření z pozice ministerstva:

Zpracovat Národní program vzdělávání jako základ soustavy rámcových vzdělávacích programů a východisko pro jejich komplexní revizi po roce 2020; zabezpečit jeho propojení s kvalifikačním rámcem pro vysoké školství a s Národní soustavou kvalifikací.

Pro ucelené části vzdělávání **vytvořit a periodicky aktualizovat respektované a srozumitelné vzdělávací standardy** v celé šíři vzdělávacích cílů.

Na náročné standardy navázat i hodnocením výsledků, aby bylo možné hodnotit vzdělávací systém jako celek. Zároveň budou standardy sloužit jako referenční bod pro formativní hodnocení během celého studia.

Nastavit standardy tak, aby bylo možné propojit monitorování výsledků a přidané hodnoty škol i s poskytováním zpětné vazby učitelům a žákům z pohledu jejich pokroku ve vzdělávání.

Vytvořit monitorovací systém tak, aby identifikace silných i slabých míst škol i celého vzdělávacího systému zároveň podpořila školy a žáky ve zlepšování výsledků (MŠMT 2013).

Závěr

Připravovaná Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 by měla být především základem pro řízení vzdělávacího systému. V evropském kontextu je nutné řešit v rámci odborného vzdělávání vztah profesní přípravy k trhu práce a podpoře hospodářského růstu. Odborné vzdělávání by mělo být aktualizováno a modernizováno. Ověřitelné standardy by měly být předpokladem zajišťování kvality vzdělávání, což zaručí i plánovaná propojenost s kvalifikačním rámcem VŠ a s Národní soustavou kvalifikací i požadavek na monitorování výsledků vzdělávání.

Dosavadní výsledky jednotlivých debat odborné veřejnosti se zástupci ministerstva školství komentují některé problémy ve školství a naznačují jejich možná řešení. Strategie by měla vytvořit scénář jejich řešení. Zejména se debatuje o tom, jak zkvalitnit řízení vzdělávacího systému a organizačně systém inovovat.

doc. PhDr. Radmila Dytrtová, CSc.

Institut vzdělávání a poradenství ČZU v Praze ✱

Súčasnosc' a budúcnosť prípravy učiteľov profesijných odborných predmetov

II. časť

Na Slovensku aktuálne zaznievajú čoraz častejšie požiadavky verejnosti na zvýšenie kvality odborného vzdelávania a i v médiách sme svedkami proklamovanej priority odborného vzdelávania v školskom systéme.

Analýza legislatívneho stavu

V súčasnosti platný systém prípravy učiteľov odborných predmetov vymedzuje už spomenutý Zákon č. 390/2011 z 21. 10. 2011, ktorým sa mení a dopĺňa zákon 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a zásadnou mierou ho ovplyvnil konkrétne § 8, ktorý upravuje, ako si môže pedagogický zamestnanec, ktorý získal vzdelanie v inom ako požadovanom študijnom odbore na výkon pedagogickej činnosti, doplniť kvalifikačný predpoklad. V spomínanom zákone v § 8 odseku 2 písm. a) je uvedené, že vzdelávanie na doplnenie kvalifikačných predpokladov v zmysle „pedagogickej spôsobilosti“ (ako uvádza § 8 odsek 1 písm. a)) poskytujú pedagogickým zamestnancom **vysoké školy** v rozsahu najmenej 200 vyučovacích hodín, ktoré majú akreditované študijné programy v prvom stupni alebo druhom stupni vysokoškolského štúdia v skupine študijných odborov výchova a vzdelávanie. *(Zvýraznená formulácia sa nevyškytovala v pôvodnom znení zákona č. 317/2009 Z. z. platnom od 24. júna 2009.)*

V zmysle doplneného platného zákona č. 390/2011 z 21. októbra 2011, bolo **viacerým univerzitám odňaté právo zabezpečovať prípravu učiteľov odborných predmetov**, ale na strane druhej neexistuje žiadna iná možnosť nadobudnutia pedagogickej spôsobilosti pre učiteľov profesijných predmetov v týchto odboroch, na čo zákon a jeho tvorcovia nemysleli. Novelizácia znenia tohto odseku **má vážny dopad na prípravu učiteľov odborných predmetov pre stredné odborné školy**, a tým i na celkovú kvalitu odborného vzdelávania. Ide o to, že väčšina vysokých škôl, resp. univerzít, ktoré formou doplňujúceho pedagogického štúdia (DPŠ) pripravujú učiteľov odborných predmetov, tradične nemala a v súčasnosti nemá akreditované učiteľské študijné programy, a teda stráca právo organizovať pre pedagogických zamestnancov doplňujúce pedagogické štúdium. Na týchto školách nie sú súčasťou pedagogické fakulty, a nemožno očakávať, že sa tu učiteľské študijné programy zriadia pri aktuálne nastavených kritériách akreditácií.

Takéto ponímanie zákona zablokovalo odbornú prípravu učiteľov pre špecifické odborné predmety. Pedagogické fakulty, resp. univerzity, ktoré majú pedagogické fakulty nie sú personálne ani materiálne vybavené na vysoko špecializovanú prípravu učiteľov odborných predmetov. Okrem Slovenskej poľnohospodárskej

univerzity v Nitre sa to týka napr. Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, Technickej univerzity v Košiciach, Technickej univerzity vo Zvolene. Špecifikom dotknutých pracovísk je príprava študentov v oblasti didaktiky odborných predmetov a didaktiky odborného výcviku, kde majú práve tieto univerzity resp. vysoké školy bohaté skúsenosti, tradíciu ako aj kvalifikovaných pedagogických pracovníkov. Nezanedbateľná je aj tradícia ich spolupráce so strednými odbornými školami v regióne, ktorá sa prejavuje aj tým, že najskúsenejší učelia odborných predmetov sa podieľajú na výučbe v rámci doplňujúceho pedagogického štúdia, aj ako členovia komisií záverečných skúšok doplňujúceho pedagogického štúdia, ako konzultanti, cviční učelia pri pedagogických výstupoch študentov na stredných školách apod.

Chceme upozorniť aj na skutočnosť, že v § 8 odseku 2 písm. a) zákona č. 390/2011 je uvedené, že vzdelávanie na doplnenie kvalifikačných predpokladov v zmysle „pedagogickej spôsobilosti“ poskytujú aj vysoké školy, ktoré majú akreditované študijné programy v skupine študijných odborov nelekárske zdravotnícke vedy ako aj vysoké školy, ktoré majú akreditované študijné programy v skupine študijných odborov bezpečnostné služby. Zákon na tomto mieste nedodržiava rovnaký prístup, keďže pedagogickým zamestnancom stredných zdravotníckych škôl a stredných odborných škôl v pôsobnosti Ministerstva vnútra SR poskytujú vzdelávanie na doplnenie kvalifikačných predpokladov aj vysoké školy, ktoré nemajú akreditované učiteľské študijné programy. Ak zákonodarcom záleží na príprave učiteľov zdravotníckych škôl a bezpečnostných zložiek, sú pôdohospodárske, strojnícke, hutnícke, stavebné, poľnohospodársko-potravinárske, veterinárske, elektrotechnické, lesnícke a iné odbory menej dôležité? Kto má pripravovať týchto učiteľov profesijných (odborných) predmetov, keďže legislatíva na nich nemyslela?

Práve týmito legislatívnymi úpravami vystal ďalší problém, keďže pedagogickí zamestnanci si nemajú kde doplniť kvalifikačný predpoklad. Na jednej strane Zákon č. 317/2009 Z. z. v ustanovení § 60 ods. 2 ukladá pedagogickému zamestnancovi povinnosť začať vzdelávanie na získanie pedagogickej spôsobilosti podľa § 8 ods. 1 písm. a) najneskôr do dvoch rokov od vzniku prvého pracovného pomeru pedagogického zamestnanca v príslušnom

druhu a type školy a najneskôr do štyroch rokov pracovného pomeru povinnosť ho ukončiť v súlade s § 8 ods. 2. Na druhej strane zmenou práve v § 8 ods. 2 zákona č. 390/2011 Z. z. došlo ku vytvoreniu prekážky pre týchto pedagogických zamestnancov pre získanie pedagogickej spôsobilosti a tým sa dostali do stavu reálnej hrozby straty zamestnania.

Budúcnosť s otáznikom

Perspektívy prípravy učiteľov odborných predmetov spočívajú v urgentnej zmene aktuálneho legislatívneho stavu. Za ideálne riešenie považujeme zmenu zákona č. 390/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony a návrat k pôvodnému stavu pred rokom 2012.

Ďalšie možné perspektívy vychádzajú už zo spomínaných ambícií autorov rozvojového projektu Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR „Transformácia vysokoškolského vzdelávania učiteľov v kontexte reformy regionálneho školstva“ spracované do Návrhu na zmenu sústavy študijných odborov v skupine 1.1 Výchova a vzdelávanie a na zmeny opisov učiteľských študijných odborov (1.1.1–1.1.3 a 1.1.5). *Návrh spočíva v nediferencovaní učiteľstva do podkategórií, ale analogicky k iným študijným odborom vymedziť Učiteľstvo predmetov a odborovú didaktiku ako študijný odbor a prostredníctvom rámcových obsahov vymedziť spoločné charakteristiky a obsahovú štandardizáciu, t. j. namiesto súčasnej klasifikácie upraviť klasifikáciu podkategórií pod odborom 1. Výchova a vzdelávanie.* (Rozvojový projekt, 2012, s.119)

Autori projektu v plánovanej zmene prípravy učiteľov uvádzajú: „Aj keď sme pri identifikácii problémov uviedli, že kvalifikačne relevantný v odbore Učiteľstvo predmetov je magisterský stupeň štúdia, pri akceptovaní jedného zo špecifických cieľov projektu je možné z hľadiska štruktúry štúdia dosiahnuť kvalifikáciu viacerými cestami“:

- a) spojený 1. a 2. stupeň vysokoškolského štúdia v štandardnej dĺžke štúdia 5 rokov s dvomi predmetovými špecializáciami,
- b) spojený 1. a 2. stupeň vysokoškolského štúdia s dĺžkou 4 až 5 rokov s jednou predmetovou špecializáciou s možnosťou uplatnenia pre stupne vzdelávania ISCED 0–3, resp. príprava učiteľov odborných predmetov,
- c) 2. stupeň vysokoškolského štúdia so štandardnou dĺžkou štúdia 2 roky s jednou predmetovou špecializáciou (po ukončení 1. alebo 2. stupňa štúdia v neučiteľskom/ príbuznom odbore),
- d) 2. stupeň vysokoškolského štúdia so štandardnou dĺžkou štúdia 3 roky pre dve predmetové špecializácie (pre uchádzačov, ktorí ukončili prvostupňové štúdium medziodborového študijného programu),

- e) 2. stupeň vysokoškolského štúdia so štandardnou dĺžkou štúdia 3 roky s jednou predmetovou špecializáciou (ISCED 0–3) po ukončení neučiteľského študijného programu v odbore 1.1,
- f) 3. stupeň vysokoškolského štúdia (PhD.) so štandardnou dĺžkou štúdia 3 (4) roky v dennej forme štúdia a 5 rokov v externej forme štúdia. (Rozvojový projekt, 2012, s. 120–121)

Z uvedených kvalifikačných ciest variant modulovej štruktúry c) **Magisterské dvojročné štúdium s jednou predmetovou špecializáciou** (po ukončení 1. alebo 2. stupňa štúdia v neučiteľskom/príbuznom odbore, alebo po ukončení 2. stupňa štúdia v príslušných Ing./Mgr. študijných programoch pre vyučovanie odborných predmetov); 2. stupeň vysokoškolského štúdia so štandardnou dĺžkou štúdia 2 roky, podľa poznámky autorov súčasne tvorí obsahový základ **doplňujúceho pedagogického štúdia** v zmysle Zákona 317/2009 Z. z. (Rozvojový projekt, 2012, s. 122)

Študijné programy v odbore Majster odbornej výchovy navrhujú autori pre 1. stupeň vysokoškolského štúdia (Bc.) so štandardnou dĺžkou 3 roky (pre uchádzačov s úplným stredným vzdelaním a vyučením v príslušnom učebnom odbore, resp. s úplným stredným vzdelaním v tých učebných odboroch, kde sa vyučenie v odbore nevykonáva a po 3 rokoch praxe v odbore).

Najreálnejšie kontúry nadobúda po našom ročnom boji za urgentné riešenie vzniknutého stavu v príprave učiteľov odborných predmetov pripravovaná novelizácia zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dôvodová správa návrhu uvádza (Dôvodová správa, 2013, s. 1–2): Návrh zákona svojim obsahom rieši vytvorenie podmienok na zabezpečenie kvality ďalšieho vzdelávania – úpravou doterajšej právnej normy, ktorá vymedzovala podmienku vysokým školám neučiteľského zamerania (technického, ekonomického, poľnohospodárskeho, potravinárskeho, umeleckého a iného zamerania) poskytovať doplňujúce pedagogické štúdium len za predpokladu, ak tieto vysoké školy mali riadne akreditovaný študijný program v skupine študijných odborov výchova a vzdelávanie. Táto podmienka nútila tieto školy zabezpečovať „učiteľské“ odbory personálne i materiálne aj napriek tomu, že sú zamerané na technické, ekonomické, poľnohospodárske, potravinárske, umelecké alebo iné odbory.

Pretože technické a iné neučiteľské vysoké školy nemohli poskytovať doplňujúce pedagogické štúdium. Stredné odborné školy začali pociťovať nedostatok absolventov magisterských a inžinierskych odborov vzdelávania, ktorí by mohli kvalifikovane zabezpečovať vyučovanie odborných predmetov v stredných

odborných školách. Preto po dohode medzi zástupcami akademickej obce sa navrhuje, aby doplnenie kvalifikačného predpokladu v oblasti pedagogickej spôsobilosti bolo zabezpečované doplňujúcim pedagogickým štúdiom, ktoré bude podliehať režimu akreditácie podľa tohto zákona a následne aj kontrole podľa tohto zákona. Vychádzajúc z návrhu zákona v § 8b „(2) Doplňujúce pedagogické štúdium uskutočňuje vysoká škola v rozsahu najmenej 200 vyučovacích hodín k tým študijným odborom, v ktorých má akreditované študijné programy v prvom stupni alebo v druhom stupni vysokoškolského štúdia a zároveň má akreditovaný program na doplnenie pedagogickej spôsobilosti. (3) Obsahom doplňujúceho pedagogického štúdia je najmenej 80 % pedagogicko-psychologického a sociálno-vedného základu študijného odboru učiteľstva a absolvovanie najmenej 40 vyučovacích hodín pedagogickej praxe pod vedením pedagogického zamestnanca cvičnej školy.

V ďalších častiach návrhu zákona sa uvádza v bode (9): „Program doplňujúceho pedagogického štúdia schvaľuje akreditačná rada podľa podmienok ustanovených týmto zákonom. (10) Vysoká škola, ktorá má akreditované študijné programy v prvom stupni alebo druhom stupni vysokoškolského štúdia v skupine študijných odborov výchova a vzdelávanie, postupuje pri uskutočňovaní doplňujúceho pedagogického štúdia podľa týchto programov. Dokladom o ukončení doplňujúceho pedagogického štúdia je vysvedčenie.“ (Návrh zákona, 2013) V § 43 sa za odsek 5 vkladá nový odsek 6, ktorý znie: „Odborným garantom programu doplňujúceho pedagogického štúdia je vysokoškolský učiteľ s vysokoškolským vzdelaním tretieho stupňa v pedagogike alebo v teórii vyučovania odborných predmetov a najmenej piatimi rokmi pedagogickej praxe.“ (Návrh zákona, 2013)

Záver

V súčasnosti sme svedkami narušenej polstoročnej kontinuity v príprave učiteľov odborných predmetov, ktorá bola spôsobená výpadkom prípravy učiteľov už v dvoch akademických rokoch štúdia DPŠ (2012, 2013). Ak budeme vychádzať z našich najoptimistickejších predpokladov, možné obnovenie prípravy učiteľov odborných predmetov pre stredné odborné školy v SR by pripadlo na január 2014. Z perspektív prípravy učiteľov odborných predmetov ako sme už aj naznačili je v súčasnosti najrealistickejšia zmena zákona, podľa ktorej by DPŠ bolo podmienené „malou“ akreditáciou. Uvedený návrh v súčasnosti už prešiel 1. čítaním v Národnej rade SR a po schválení v rámci legislatívneho procesu by predpokladanú účinnosť mohol nadobudnúť od 1. októbra 2013. Až po úspešnom ukončení procesu akreditácie programov doplňujúceho pedagogického štúdia by bolo možné pristúpiť k otvoreniu nových ročníkov.

Pochybnosti však máme o opodstatnenosti a funkčnosti navrhovaného študijného programu „učiteľstvo profesijných predmetov a praktickej prípravy“ (prípadne navrhovaný program učiteľstvo predmetov). Jeho akreditácia v súčasnosti nielen podmieňuje možnosť uskutočňovať doplňujúce pedagogické štúdium, ale má podľa niektorých predstaviteľov pedagogickej verejnosti nahradiť súbežnú formu doplňujúceho pedagogického štúdia. Vzhľadom na rozmanitosť odborov študovaných na fakultách vysokých škôl, ako aj rozmanitosť profesijných (odborných) predmetov vyučovaných na stredných odborných školách je tu problém, aké disciplíny by mali byť zastúpené v kurikule študijného odboru učiteľstvo profesijných predmetov a praktickej prípravy. Možnosťou je, že kurikulum bude zamerané len na niektoré odbory (napr. potravinárstvo, rastlinná výroba, živočíšna výroba). Takto ale vysoká škola nemá šancu pripravovať učiteľov odborných predmetov zo všetkých odborov, ktoré sú na nej akreditované. Druhá možnosť je, že kurikulum bude obsahovať všeobecné základy z viacerých odborov. Išlo by o akéhosi „univerzálného“ učiteľa (akéhokoľvek) odborného predmetu (pôdohospodárskeho zamerania). To však vidíme ako vážne ohrozenie kvality vyučovania odborných predmetov na stredných odborných školách.

- V akom odbore by absolventi takéhoto študijného programu boli skutočnými odborníkmi, mohli by žiakov skutočne pripraviť na prácu a uplatnenie sa v danom odbore?
- Existuje tiež riziko, že študijný odbor učiteľstvo profesijných predmetov a praktickej prípravy si na technických (ekonomických, pôdohospodárskych apod.) univerzitách budú vyberať tí študenti, ktorí si na samotné technické (ekonomické, pôdohospodárske) štúdium netrúfajú. Ako kvalitní učelia odborných predmetov z nich potom budú? Na druhej strane, podľa našich skúseností študenti, ktorí úspešne ukončia súbežnú formu doplňujúceho pedagogického štúdia, patria „k lepším študentom“, nemajú problémy zvládať inžinierske štúdium – aj preto sa hlásia na doplňujúce pedagogické štúdium (popri absolvovaní štandardnej dĺžky prvého a druhého stupňa štúdia navyše absolvujú počas štyroch semestrov aj doplňujúce pedagogické štúdium, napr. v podmienkach SPU sú prijímaní na základe splnenia kritérií výberového konania).
- Vysoké školy, kde mali v minulosti možnosť porovnať obe formy prípravy učiteľov (študijný program a DPŠ), sa prikláňajú k stanovisku, že absolvovanie doplňujúceho pedagogického štúdia navyše k absolvovaniu inžinierskeho študijného odboru je optimálnou prípravou učiteľov odborných predmetov vzhľadom na plnohodnotnú odbornosť. Podobné stanovisko podľa našich skúseností majú aj zamestnávateľia t.j. stredné odborné školy.

- Opodstatnenosť akreditovaných študijných programov učiteľstva na technických či pôdohospodárskych vysokých školách (a iných tradične nie učiteľských) možno tiež spochybniť tým, že v minulosti sa na existujúce programy nehlásil dostatočný počet uchádzačov o štúdium, čo bol aj jeden z dôvodov ich krátkej existencie.
- Ak realizáciu doplňujúceho pedagogického štúdia preberú vysoké školy, ktoré majú akreditované učiteľské študijné programy, je na mieste otázka, ako sa im podarí zabezpečiť pedagogicko-didaktické špecifiká výučby odborných (technických, ekonomických, poľnohospodárskych atď.) predmetov?

Pripomínáme, že podľa Vyhlášky MŠ SR č. 581/2007 doplňujúce pedagogické štúdium možno organizovať len k tým študijným odborom, ktoré má vysoká škola akreditované v prvom stupni alebo druhom stupni vysokoškolského štúdia (paragraf 5). Na ktorých vysokých školách s akreditovanými učiteľskými študijnými programami sa potom skutočne môže uskutočňovať doplňujúce pedagogické štúdium pre absolventov poľnohospodársko-potravinárskych, strojných, hutníckych, stavebných, veterinárskych,

elektrotechnických, lesníckych a iných odborov? Aktuálny stav ohrozuje prípravu kvalifikovaných učiteľov odborných predmetov, vzniknutý problém ohrozuje i funkčnosť regionálneho školstva.

Sme toho názoru, že kľúč ku kvalitnej príprave učiteľov odborných (profesijných) predmetov nie je v mechanickom nahradení doplňujúceho pedagogického štúdia akreditovaním študijného programu učiteľstva profesijných predmetov a praktickej prípravy, ani v akreditovaní učiteľských študijných programov na všetkých vysokých školách, ktoré poskytujú doplňujúce pedagogické štúdium, ale v špecifikovaní, zjednotení, sprísnení požiadaviek, podmienok a kontrole poskytovania doplňujúceho pedagogického štúdia. Nie vždy sú reformy a transformačné snahy prínosom pre kvalitu vzdelávania a hlavne nie tie, ktoré sa realizujú bez účasti dotknutých strán, bez sledovania verejnej mienky a bez transparentnosti pripravovaných opatrení.

PaedDr. Tímea Zaťková, PhD.

Fakulta ekonomiky a manažmentu, SPU v Nitre ✨

Prehľad citovanej literatúry je k dispozícii u autorky článku a v redakciách časopisu

Dovoľujeme si Vás, své čtenáře, informovat o změně názvu Zemědělské a potravinářské knihovny – od 1. srpna 2013 nese název **Knihovna Antonína Švehly (KAŠ)**. Činnost naší knihovny je úzce propojena s poradenskou činností a se vzděláváním a je součástí nově vzniklého **Zemědělského poradensko-vzdělávacího centra**.

ZEMĚDĚLSKÉ PORADENSKO-VZDĚLÁVACÍ CENTRUM A KNIHOVNA ANTONÍNA ŠVEHLY

OBOROVÁ INFORMAČNÍ BRÁNA

ZEMĚDĚLSKÉ PORADENSKO-VZDĚLÁVACÍ
CENTRUM A KNIHOVNA ANTONÍNA ŠVEHLY

ÚZEI | ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY
A INFORMACÍ

KNIHOVNA ANTONÍNA ŠVEHLY

- jediná knihovna v České republice specializovaná na zemědělství, potravinářství a související obory
- s téměř 1,25 mil. svazků největší oborová knihovna v ČR, druhá největší v Evropě a třetí na světě
- profesionální služby pro širokou veřejnost v prostorách reprezentativní prvorepublikové Gočárovovy budovy od roku 1926
- online služby knihovny 21. století pro čtenáře z celého světa
- kulturní akce, výstavy a besedy zaměřené zejména na přírodu a zemědělství
- mezinárodní spolupráce v knihovnictví, vědě a výzkumu
- depozitní knihovna FAO pro Českou republiku

SLUŽBY KNIHOVNY

- výpůjční, reprografické, referenční služby
- meziknihovní služby
- Current Contents – obsahy časopisů
- kompletní knihovnické služby pro MZe ČR

INFORMACE O SLOŽENÍ POTRAVIN

- databáze složení potravin ČR
www.czfcdb.cz

PORADENSTVÍ

- akreditační řízení
- registr akreditovaných poradců v zemědělství
www.agroporadenstvi.cz

VZDĚLÁVÁNÍ

- odborné kurzy
- školení pro školy a veřejnost
- semináře

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Mánesova 1453/75, 120 56 Praha 2
Pracoviště: Knihovna Antonína Švehly, Slezská 100/7, 120 56 Praha 2

www.uzei.cz

(Ne)vzdělanost v praxi

To byl název 9. ročníku Festivalu vzdělávání dospělých AEDUCA, který pořádal Institut celoživotního vzdělávání Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ve dnech 10.–11. 9. 2013.

První den byl zahájen andragogickými dialogy s přednáškou zahraničního hosta pana profesora **Petera Jarvise** z University of Surrey z Velké Británie (o skutečnosti, že víme mnohem více, než dokážeme říci). Následovala odborná doktorandská konference k teorii (ne)vzdělanosti v praxi. Souběžně probíhalo i finále „Soutěží kvality ve vzdělávání“, kde se prezentovali finalisté této soutěže – vzdělávací instituce pro rok 2013. Program pokračoval workshopem ke kariérovému koučování a den byl zakončen slavnostním večerem s vyhlášením ceny Vladimíra Jochmana (podpora učitelů, kteří ve studentech podněcují zájem o historii, společnost a další humanitní témata) a vyhlášením Týdnů vzdělávání dospělých.

Druhý den se uskutečnila hlavní konference s názvem „(Ne)vzdělanost v praxi“, která nabídla rozdílné pohledy na roli veřejných a soukromých institucí na vzdělávání dospělých. Po úvodní prezentaci zástupce ministerstva školství následoval příspěvek pana **Petra Kazíka** prezentující společnost AHRA a Asociaci institucí vzdělávání dospělých (AIVD). Řešil problém, proč se nevyžaduje kvalita ve vzdělávání a snažil se odpovědět na otázky: Proč vzdělávání používá nejméně efektivní metody, jak využívají vzdělavatelé poznatků psychologie, kde hledat inspiraci pro kvalitu vzdělávání, kdo má být garantem kvality vzdělávání, která cesta vede ke skutečné vzdělanosti a v čem je budoucnost vzdělanosti.

Pan **Vojtěch Kořen** zastupující společnost Baťa a Univerzitu Palackého v Olomouci, si nad příspěvkem „Vzdělaná společnost nebo (jen) společnost se vzděláním?“ pokládal provokativní otázky typu: „Jaké jsou reálné či potenciální problémy neshody mezi

úrovní kompetencí získávaných během vzdělávacího procesu a úrovní kompetencí potřebných k optimálnímu začlenění do reality pracovního života“? Pozastavil se nad skutečností, že některé firmy a instituce znevýhodňují své zaměstnance, pokud nemají současné požadované vzdělání, i když svěřený úsek, který řídí, vedou bezchybně již desítky let a v praxi prokázali, že svou odbornost plně ovládají. Posluchačům položil otázku, zda je pro společnost důležitější vzorný praktický výkon svěřené funkce, nebo písemný dokument o dosaženém vzdělání? Rovněž poukázal na nesprávnou praxi personálních manažerů, kteří nemluví stejným jazykem s uchazeči o zaměstnání a používají nestandardní postupy. Tuto skutečnost demonstroval na oznámení výsledku výběrového řízení uchazeči o zaměstnání citátem: „Váš profesní profil se zdá být OK, ale bohužel Vy jste se narodil v druhém kvadrantu Jupitera a Saturna. To nemůžeme riskovat“. Dále poukázal na často nesprávný rozhodovací proces manažerů citátem: „Nejtěžší rozhodnutí jsou ta, kdy volíme mezi tím, co je správné a tím co je snadné. Bohužel se snadněji hledají argumenty proč je správné právě to, co je snadné než naopak...“ Cílem příspěvku, pana Kořena, nebylo pouze vyvolat diskusi na konferenci, ale především zprostředkovat možnosti nalezení alespoň směru praktického řešení nastíněných problémů.

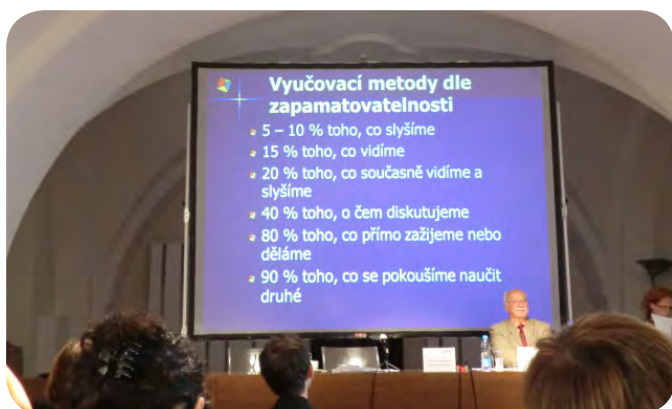
Zajímavý příspěvek přednesl pan **Marin Štainer** ze vzdělávacího a poradenského sdružení EDUKOL, s.r.o., který řešil „(Ne)vzdělanost v soukromém podnikání“. V příspěvku se snažil upozornit na situaci v oblasti vzdělávání soukromých podnikatelů v České republice, zejména živnostníků. Naprostá většina těch, kteří dnes podnikají nebo se na vstup do vlastního podnikání připravují, neprochází náležitou přípravou. V rámci provozované podnikatelské činnosti majitelé malých firem nenachází ani finanční prostředky, ani čas na to, aby se dál cíleně vzdělávali. Státní politika živnostenského podnikání v podstatě nijak neklade důraz na osvojení takových informací, které by mohly přinést vyšší kvalitu podnikateli poskytovaných služeb. V tomto ohledu velmi zaostáváme za vyspělými zeměmi EU. V zahraničí (Francie, Velká Británie, Švédsko, Belgie, Nizozemí...) disponují nejrůznějšími nástroji, které slouží vzdělávací a poradenské činnosti podnikatelů. Důraz kladou na individuální potřeby každého podnikatele. Proto u nás končí mnoho podnikatelů v prvních dvou letech svého podnikání.

Efektivitu firemního vzdělávání řešil ve své prezentaci pan **Kamil Košťál** z HM Partners, s.r.o., vzdělávací a poradenské agentury.

Poukázal na skutečnost, že mnohé firmy získávají na vzdělávání svých zaměstnanců dotace, přesto výkon těchto firem se nezlepšuje a naopak jsou firmy bez dotací a ty se rozvíjejí mnohem efektivněji, i když do vzdělávání investují mnohem méně finančních prostředků. Zamýšlel se nad procesem vzdělávání – jak by měl být nastaven, aby měl hmatatelné přínosy pro firmu i zaměstnance. Finální produkty firmy jsou nejlepším ukazatelem kvality a efektivity firemního vzdělávání.

Příspěvek paní **Heleny Košťálové** z Evropské kontaktní skupiny se zabýval kompetencemi vzdělavatelů dospělých v řízení celoživotní kariéry. Především vyzdvihla profesionální hodnoty a dovednosti vzdělavatelů. Vzdělavatel umí:

- Motivovat účastníky vzdělávání ke studiu a bere v úvahu důležitost zkušeností a aspirací účastníků nalézt potenciál účastníka ke studiu.
- Aplikovat metody, které podporují emocionální, intelektuální, sociální a ekonomickou pohodu účastníků.
- Uplatňovat problematiku rovnosti, různorodosti a začlenění účastníků.
- Využívat principy, rámec a teorie podporující dobré výsledky výuky i studia.
- Využít reflexe, hodnocení a výsledků výzkumu pro rozvoj vlastních postupů a sdílení zkušeností s ostatními.
- Využívat efektivní komunikace a spolupráce s ostatními kolegy za účelem zlepšení procesu výuky.
- Komunikovat s ostatními pedagogy o účastnících, o svých zkušenostech s nimi v atmosféře důvěry a diskrétnosti.
- Vymežit základní požadavky a pravidla ve výuce.
- Zorganizovat systém a postupy záznamu předávaných informací.
- Implementovat vylepšení procesů výuky na základě získané zpětné vazby.

Paní Košťálová hovořila o vlastním odborném vzdělávání. Vzdělavatel by měl být schopen aplikovat nejnovější výukové metody a postupy ve svém oboru, umět využívat nejnovější technologie pro výuku a pracovat s účastníky tak, aby nabyté vědomosti a dovednosti byli schopni využívat ve své praxi.

Zajímavý příspěvek měla paní **Michaela Tureckiová** z Českého vysokého učení technického v Praze, která řešila management vzdělávání a ve vzdělávání. Příspěvek se zabýval managementem vzdělávání jako studijním oborem i polem vzdělávací praxe. Uváděl oblast edukační reality do souvislosti s požadavky na manažerské způsobilosti řídicích pracovníků ve školství a v jiných typech institucí, ve kterých je realizováno zejména další profesní (odborné) vzdělávání. Paní Tureckiová popsala vztah andragogiky a heutagogiky, která je její nástavbou, a v mnohých směrech jí nahrazuje.

Inspirující byl i příspěvek pana **Branislava Frka** z Katedry andragogiky z prešovské univerzity k otázkám „(Ne)vzdělanost v kyberkultuře“. Popisoval vzdělávání ve virtuálním prostředí s důrazem na odlišnosti potřeb kyberprostoru od reálného života. Konfrontace tradiční představy vzdělanosti s potřebami společnosti orientované na výkon není úplná bez vnímání současných a zejména budoucích potřeb virtuální společnosti. Velké databáze informací a jejich analýza, digitální komunity a další projevy kyberkultury výrazným způsobem mění úhel pohledu nazírání na vzdělanost či nevzdělanost.

V programu konference zazněly i diskusní příspěvky k problematice engagementu zaměstnanců, křížovatkám v pracovní dráze člověka, k roli poradenské firmy v tvorbě kompetenčního modelu a k dalším aktuálním otázkám. Celkem bylo na konferenci prezentováno 16 příspěvků. Další informace o Festivalu vzdělávání dospělých jsou uvedeny na webových stránkách: www.aeduca.cz

Josef Sívek

Ústav zemědělské ekonomiky a informací Praha ✨

Seminář pro cvičné učitele

koordinátory pedagogické praxe a ředitele cvičných škol

Institut vzdělávání a poradenství České zemědělské univerzity v Praze (IVP) ve svých bakalářských studijních programech i studijních programech v rámci celoživotního vzdělávání usiluje o rozvoj profesních kompetencí učitelů odborných předmětů, budoucích cvičných učitelů, kteří se velkou měrou podílejí na pedagogické praxi studentů IVP na středních odborných školách.

Dne 26. září 2013 se uskutečnil v areálu IVP v Praze – Malé Chuchli seminář pro ředitele, koordinátory pedagogické praxe a cvičné učitele středních odborných škol, které spolupracují s IVP při organizaci a řízení pedagogických praxí studentů a mají statut cvičných škol udělený rektorem České zemědělské univerzity v Praze.

V průběhu semináře na téma „Motivace studentů a kariéra učitele odborných předmětů“ získali účastníci semináře mnoho zajímavých informací z vystoupení pedagogických pracovníků IVP a pozvaných hostů. Téma hlavní přednášky MUDr. Radkina Honzáka, CSc. bylo „Vyhořet může kdokoli“.

Předmětem témat ostatních přednášejících byla motivace žáků středních škol k učení, analýza bakalářských prací, metodologie pedagogické praxe, možnosti využití ICT jako motivačního nástroje, vybrané problémy trhu práce EU, využití programů EU v oblasti vzdělávání a zamyšlení nad etikou učitele.

Semináře se zúčastnilo celkem 26 pedagogických pracovníků z 15 cvičných středních odborných škol, které s IVP úzce spolupracují. Spolupráce IVP s těmito vzdělávacími institucemi není zaměřena pouze na zajišťování pedagogických praxí studentů, ale i na další aktivity spojené s výchovně vzdělávacím procesem. Semináře, které IVP pravidelně pořádá, jsou vždy také příležitostí k neformálnímu setkání a vzájemné výměně zkušeností všech účastníků semináře.

Hlavní cílovou skupinou pravidelných seminářů pořádaných IVP jsou především učitelé odborných předmětů středních odborných škol, kteří se podílejí na pedagogické praxi studentů IVP jako cviční učitelé. Cvičný učitel řídí práci svěřeného studenta IVP po celou dobu jeho pedagogické praxe a cvičný učitel hlavního odborného předmětu má za úkol koordinovat také činnost studenta na cvičné střední odborné škole.

Pro zajištění kvalitní pedagogické činnosti v celém výchovně vzdělávacím procesu musí cviční učitelé neustále dbát na rozvoj svých profesních kompetencí, které vycházejí z profesního standardu učitele. Při svém dalším vzdělávání si cviční učitelé upevňují a nadále rozvíjejí své odborné, pedagogické, psychologické a metodické kompetence.

V návaznosti na seminář jednala dne 27. září 2013 v Praze – Malé Chuchli Rada IVP pro spolupráci s praxí. Členy této rady jsou

kompetentní pracovníci z řad pedagogů IVP, ředitelů cvičných středních odborných škol, Ministerstva zemědělství České republiky, České školní inspekce, Národního ústavu pro vzdělávání.

Na programu jednání byla činnost IVP od posledního zasedání rady, výsledky státních bakalářských zkoušek studentů IVP v roce 2013, výsledky přijímacího řízení na IVP pro akademický rok 2013/2014 a výhled zaměření IPV na další období. V diskusi podali ředitelé středních odborných škol a zástupci výše uvedených institucí návrhy vzájemné spolupráce s vedením IVP.

Ing. Emil Kříž, Ph.D.

IVP ČZU v Praze ✿

Konference ICOLLE 2013

„Celoživotní učení v podmínkách středních a vysokých škol“

Ve dnech 17. a 18. září 2013 pořádal Institut celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně již 5. ročník mezinárodní vědecké konference celoživotního vzdělávání ICOLLE 2013 (International Conference of Lifelong Education).

Cílem konference bylo zhodnotit aktuální trendy rozvoje celoživotního učení v prostředí středních odborných škol a v univerzitních podmínkách. Na konferenci byla diskutována zejména témata z problematiky vzdělávání pedagogických pracovníků, profesního vzdělávání a vzdělávání seniorů. Pozornost byla věnována také aktuálním otázkám projektového řízení ve vzdělávání.

Z chladného ráno do hřejivého přijetí se scházeli účastníci konference ze všech koutů naší republiky i milí hosté ze Slovenska. Příjemné prostředí pro jednání připravili organizátoři ve Křtinách, v Kongresovém centru Mendelovy univerzity v Brně.

Na mezinárodní vědeckou konferenci ICOLLE 2013 se přihlásilo 130 účastníků, přítomno vlastnímu jednání jich bylo 100. Mezi účastníky konference byli zastoupeni akademičtí pracovníci z veřejných i soukromých vysokých škol, ředitelé středních škol, zástupci veřejné správy, hosté z MŠMT a další významní odborníci zabývající se problematikou celoživotního učení v celé její šíři. Záštitu nad průběhem jejího jednání převzalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, hejtmán Jihomoravského kraje rektor Mendelovy univerzity v Brně.

Po milém přivítání deseti vzácných hostů z oblasti vzdělávání představila v úvodní přednášce ředitelka vysokoškolského ústavu Institutu celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc., hlavní milníky rozvoje svého pracoviště a jeho vývoj v posledních letech. V následném plenárním zasedání přednesli stěžejní příspěvky tito hosté:

Ing. Bc et Bc. Petr Bannert, Ph.D., MŠMT ČR, vystoupil hned s dvěma tématy – *Kariérní systém pro učitele a Profesní vzdělávání v ČR*. Projekt Kariérní systém řeší dlouhodobě očekávaný kariérní systém v oblasti školství. Má umožnit učitelům a ředitelům škol celoživotní vzdělávání, celoživotní zvyšování kvality jejich práce, a to s návazností na motivující systém odměňování podle transparentních pravidel. Ministerstvo školství s Národním institutem pro další vzdělávání zahájily národní projekt v březnu

2012, předpokládané ukončení je v příštím roce. V rámci projektu jsou vytvářeny víceúrovňové standardy pro učitele a ředitele a popisovány podmínky a možnosti kariérního postupu. Připravují se hodnotící procesy a navrhuje institucionální a finanční zajištění celého systému. Ke spolupráci na těchto úkolech byly osloveny i samotné školy.

Druhá přednáška – o profesním vzdělávání – podrobně ukázala, čím se ministerstvo školství aktuálně zabývá, co je nutné řešit. Podle vývoje struktury žáků ve středním vzdělávání chybí techniky zaměření lidí, a tuto skutečnost rovněž odráží přehled vývoje nezaměstnaných. Důvodem nedostatku technických odborníků je demografický vývoj, oborová struktura středních škol, odchod na jinou profesi. Ministerstvo nechce duální systém vzdělávání, ale chce posilovat praxi na pracovištích budoucích zaměstnavatelů. Naše problémy mají i jinde v Evropě. Ale jak podpořit odborné vzdělávání? Jak ovlivnit žáky, aby se rozhodli pro perspektivní obory z hlediska možnosti uplatnění? Jak je motivovat? Jednou z možností je kariérní poradenství, Individuální projekt národní „Podpora spolupráce škol a firem se zaměřením na odborné vzdělávání v praxi“, Nová opatření na podporu odborného vzdělávání – tzv. akční plán odborného vzdělávání 2013, do budoucnosti jsou to Strategie 2020, dlouhodobý záměr 2016–2020, Operační program výzkum, vývoj, vzdělávání (2014–2020). Přednáška pokračovala tématem a otázkami kolem vyššího odborného vzdělávání a dalšího vzdělávání.

Prof. Ing. Milan Slavík, CSc., ČZU v Praze se věnoval problematice *Celoživotního vzdělávání učitelů a ředitelů cvičných škol*. Cílem jeho příspěvku bylo zkoumání názoru pedagogů na další vzdělávání a na aktuální témata, jako jsou např. kariérní řád a slučování škol. Institut celoživotního vzdělávání ČZU má síť cvičných škol, na kterých vykonávají praxi jeho studenti – budoucí učitelé. Na více než 30 těchto středních odborných školách bylo prováděno výše specifikované výzkumné šetření a autoři analyzovali pozitivní stránky těchto změn i jejich problematické momenty. Šetření potvrdilo předpokládané ale i některé nové skutečnosti a rovněž potřebu oslovit v dalších fázích samotné učitele středních škol, a to nejlépe ve spolupráci se sesterskými českými i slovenskými institucemi.

Mgr. Ilona Štorová, AIVD, o. s., Age management o. s., ve své přednášce *Možnosti uplatnění Age Managementu v ČR* představila výstupy mezinárodního projektu „Strategie Age Managementu v České republice“, který realizovala Asociace institucí vzdělávání dospělých ve spolupráci s Finským institutem pracovního zdraví. Ve Finsku si včas uvědomili věkovou nerovnost a zaměřili se na cílovou skupinu osob nad 50 let. Hledali rovnováhu mezi celoživotními proměnami člověka a jejich vliv na jeho pracovní schopnost. Nejde jen o prodloužení věku odchodu do důchodu, ale i o průběžnou péči o lidi, aby vydrželi pracovat a chtěli pracovat. Pilotní měření je

prováděno i v České republice, věnuje se mu např. Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí (pro období 2013–17).

Doc. Ing. Pavel Máchal, CSc., MENDELU seznámil posluchače s *Významem výuky Projektového řízení na všech stupních vzdělávací soustavy*. Současná doba přinesla do každodenního života v posledních dvaceti letech nový fenomén, který se pozvolna rozšiřuje do všech oblastí naší činnosti. Tímto fenoménem jsou projekty a jejich řízení. Masivním nástupem projektového řízení na všech stupních škol se tak vzdělávacím institucím dostávalo tolik potřebných finančních zdrojů. „Projekt není projektová dokumentace.“ Bohužel znalost o tom, co projekt je a co není, co je předmětem řízení projektu a co není..., u většiny řešitelů zůstalo v rovině napsání projektové žádosti. Vzhledem ke skutečnosti, že projekty i do budoucna budou součástí aktivit všech stupňů škol, je třeba důrazněji přistupovat k edukaci projektového řízení. Nutné osvětě a výuce je třeba se věnovat už od základních škol, tak jako to už dělají okolní země. Vzdělávání je v tomto směru zatím spíše jen komerční, kvalita výuky bývá někdy otázkou. Výuka jako předmět je nedostačující, potřebné je zavést obor s touto problematikou. Znalosti technických kompetencí při výuce projektového řízení, je nutné spojit s kompetencemi behaviorálními – s tzv. „měkkými“ způsobilostmi, projevujícími se např. při vedení pracovní skupiny a její motivaci. „A učitel by neměl mít látku jen nastudovanou, ale měl by ji znát!“

Do odpolední části programu bylo zařazeno jednání v sekcích. V letošním ročníku konference ICOLLE účastníci diskutovali ve čtyřech odborných sekcích: Sekce 1 – Vzdělávání pedagogických pracovníků, Sekce 2 – Profesní vzdělávání, Sekce 3 – Vzdělávání seniorů, Sekce 4 – Projektové řízení ve vzdělávání. V odborných sekcích referovalo celkem 49 účastníků.

V **sekcí 1** aktivně vystoupilo celkem 19 účastníků, jejich příspěvky byly orientovány zejména na:

- perspektivy přípravy budoucích učitelů odborných předmětů a učitelů praktického vyučování a odborného výcviku v ČR a SR;
- otázky didaktické přípravy pedagogů;
- profesní standard kvality učitele;
- systém kariérního vzdělávání pedagogických pracovníků;
- problematiku dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků;
- zisk, rozvoj a inovace odborných kompetencí učitelů na všech stupních škol.

V **sekcí 2** referovalo celkem 18 účastníků příspěvky zaměřené na problematiku:

- systému celoživotního vzdělávání na různých stupních škol a vzdělávacích institucích;
- kvality dalšího vzdělávání;

- hodnocení kvality vzdělávací instituce;
- významu zahraničních mobilit i tuzemských stáží v dalším vzdělávání pracovníků;
- rozvoje distančního vzdělávání v oblasti profesního vzdělávání.

V **sekcí 3 a sekci 4**, ve které referovalo celkem 12 účastníků, byla diskutována problematika:

- možností vzdělávání seniorů prostřednictvím univerzit třetího věku ve státech střední Evropy;
- implementace Age Managementu v ČR;
- specifik mezigeneračního učení;
- rozvoje odborných a klíčových kompetencí u starších dospělých.

V podvečerním čase se uskutečnil workshop na téma „Odborná praxe studentů vysokých škol“, a poté už tradiční ale stále neopakovatelná prohlídka národní kulturní památky poutního chrámu Křtiny, v letošním roce rozšířená o návštěvu zpřístupněné kostnice. Společenský večer v krásných zámeckých prostorách Kongresového centra Mendelovy univerzity v Brně, pěkného místa pro společné rozmluvy, byl přínosným završením celodenního programu.

Následujícího dne pokračovalo plenární zasedání hodnocením konference a formulováním závěrů, vyšel ale i čas k návštěvě jeskyně Výpustek, místa s bohatou a nevední historií. (Jeskyně je tvořena zejména fosilními partiemi někdejšího podzemního toku Křtinského potoka, osídlena byla už před 15 000 lety. Na začátku 20. století byla těžbou fosfátů zničena většina možných archeologických nálezů. Už za první republiky byla využívána armádou, v roce 2006 byla předána Správě jeskyní ČR a postupně zpřístupňována.)

Pátý ročník konference skončil a z obsahu jednání vyplynuly následující závěry:

1. Prohlubovat spolupráci VŠ s budoucími zaměstnavateli.
2. Podporovat inovativní vzdělávání pedagogických pracovníků zejména na SOŠ technického a přírodovědného zaměření.
3. Hledat nové možnosti realizace pedagogické praxe a odborných stáží studentů a absolventů vysokých škol.

4. Rozvíjet kooperativní systém odborného vzdělávání.
5. Rozšiřovat nabídku dalšího vzdělávání v souladu se strategickými dokumenty vlády ČR a příslušného kraje.
6. Podporovat systém kariérního vzdělávání pedagogických pracovníků včetně ředitelů středních škol.
7. Podporovat politiku aktivního stárnutí.
8. Realizovat vysokoškolským ústavem Institutem celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity v Brně v příštím roce šestou mezinárodní vědeckou konferenci celoživotního vzdělávání.

Co říci ještě ke konferenci na závěr? Mimo předpokládanou vysokou odbornou úroveň obsahu, přednášejících, vlastní organizace, přinesla konference ještě něco, co už bývá trochu vzácnější. Tím je laskavý, pečlivý a spolehlivý přístup ke každému jednotlivému účastníkovi, uvolněná přátelská atmosféra, kde nechybí ani inteligentní humor... Každý i nový příchozí měl pocit, že je tu očekáván, jednotlivá vystoupení i diskuze byla s přehledem, ale citlivě moderována.

A zaznělo tu i hodnocení, které je v odborné a vědecké oblasti někdy vzácné – „i když se tu pohybujeme ve stejné sféře zájmů, nejsme si konkurenti“! S některými přednáškami čtenáře rádi seznámíme v následujících číslech Zemědělské školy v samostatných článcích.

Informační servis

Zastoupení Evropské komise

Mladí, vzdělání a nezaměstnaní

Každý čtvrtý mladý Evropan nemá práci, a v některých zemích jsou nezaměstnaní dokonce až dva mladí lidé ze tří. Ve snaze tato znepokojující čísla snížit požadují poslanci věnovat nezaměstnanosti mládeže pozornost i při jednání o podobě Evropského sociálního fondu na léta 2014–2020.

Iniciativa Záruka pro mladé se zaměřuje na mladé ve věku od 15 do 30 let, kteří nemají zaměstnání ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy a žijí v oblastech, kde nezaměstnanost mladých překračuje hranici 20 %. Má zajistit všem mladým lidem do 25 let možnost zaměstnání, dalšího vzdělávání, přípravy na povolání nebo stáže do čtyř měsíců po registraci na úřadu práce.

Nové nařízení o biocidech

Dne 1. září 2013 vstoupilo v platnost nové nařízení o biocidních přípravcích, díky němuž se významně zvýší bezpečnost těchto látek a zjednoduší se schvalovací postup pro biocidy, které se uvádějí na trh v EU nebo se v Unii již používají. Biocidy jsou chemické látky používané k potlačení škodlivých organismů, jako jsou škůdci, plísně či bakterie.

Nové nařízení znamená pro vnitřní trh obrovskou změnu, neboť zavádí možnost požádat o vydání celounijního povolení biocidního přípravku, na jehož základě budou moci subjekty z daného odvětví uvádět své výrobky přímo na celý trh EU. Novými předpisy se rovněž omezuje testování na zvířatech, protože se zavádí povinnost sdílet data a prosazuje se pružnější a inteligentnější přístup k testování.

Jihomoravský Innovation Park finalista soutěže RegioStars 2014

Soutěž RegioStars 2014 odměňuje nejinspirativnější a nejinnovativnější evropské regionální projekty. Z 80 projektů částečně financovaných z regionálních fondů EU vybrala porota 19 finalistů. Patří mezi ně rovněž Innovation Park Jihomoravského inovačního centra. Projekty se hodnotily podle čtyř klíčových kritérií: inovace, dopad, udržitelnost a partnerství.

Projekty vystihují to, co je skutečným cílem programu pro růst strategie Evropa 2020: hledání nových řešení našich společných problémů, jako je nezaměstnanost mládeže, znečištění a změna klimatu, kvalita života v našich městech a nedostatek příležitostí

k růstu a rozvoji malých podniků. Finalisté soutěže pocházejí z regionů a měst v 17 členských státech: Belgie, Česká republika, Dánsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Spojené království, Španělsko a Švédsko a své projekty představili porotě soutěže dne 8. října při příležitosti 11. ročníku Evropského týdne regionů a měst. Vítěz bude vyhlášen 31. března 2014 v Bruselu.

Ochrana před problematickými invazními druhy

Komise navrhla nový právní předpis k prevenci a zvládání rychle rostoucí hrozby invazních druhů. V současné době se v Evropě vyskytuje přes 12 000 druhů, které jsou v přírodním prostředí nepůvodní. Přibližně 15 % z nich je invazních a rychle se množí.

Účelem návrhu je reagovat na narůstající problémy, které tyto invazní nepůvodní druhy způsobují. Jedná se zejména o tyto problémy: Ekonomický problém: invazní nepůvodní druhy způsobují v Evropě každoročně škody ve výši nejméně 12 miliard EUR – ohrožují lidské zdraví, poškozují infrastrukturu a snižují výnosy v zemědělství. Ekologický problém: invazní nepůvodní druhy mohou vážně poškodit ekosystémy a způsobit vymření druhů, které jsou potřebné k udržení rovnováhy našeho přirozeného životního prostředí.

Funguje diverzifikace hospodářství venkova?

Výdaje EU na rozvoj venkova určené na diverzifikaci jeho hospodářství mají řešit zjištěné problémy venkovských oblastí, jako je vylidňování, nedostatek ekonomických příležitostí a nezaměstnanost. Z těchto výdajů se osobám a venkovským podnikům poskytuje financování na podporu růstu, zaměstnanosti a udržitelného rozvoje.

Účetní dvůr v září posuzoval příslušné projekty, zda byla opatření účelně navržena a prováděna. Došel k závěru, že diverzifikace hospodářství venkova je jen omezeně efektivní. Členské státy byly často vedeny spíše nutností utratit přidělený rozpočet než vyhodnocenou vhodností diverzifikačních projektů samotných. V některých členských státech byly financovány všechny způsobilé projekty, jestliže byl k dispozici dostatečný rozpočet, bez ohledu na to, jak byla posouzena účelnost. Audit zahrnul Komisi a její úkoly a šest členských států včetně České republiky.

Zdroj: Zastoupení Evropské komise v ČR ✨

20 let Agrární komory ČR

Před 20 lety byla na ustavujícím sněmu v Olomouci založena Agrární komora ČR. Pro žáky a studenty odborných zemědělských škol nebude na škodu připomenout si její činnost a význam.

Podařilo se spojit hlavní proudy českého zemědělství tvořené Českomoravskou agrární unií (ČMAU), Agrární unií, Potravinářskou unií a podnikatelskými svazy. Ze zákona tehdy vznikla nevládní vrcholová organizace, zastřešující zemědělce, potravináře a lesáky. Vznikla organizace, která pracovala ve prospěch všech zemědělců, ale ne všichni zemědělci pracovali pro ni.

Rané doby vývoje Agrární komory pozitivně ovlivnily tři skutečnosti. Byla to dobrá parta kvalitních a úspěšných odborníků. Bylo jich mnoho, ale dovolte mně jmenovat za všechny alespoň dva – Františka Bartoše a Jaroslava Broma. Byla to dále osobnost prvního prezidenta Jiřího Netíka, poctivého sedláka z jižních Čech, který se ujal role prezidenta zakladatele. A byla to konečně osobnost rodícího se agrárního politického vůdce Josefa Luxe, který nám rozuměl a hodně pomohl. Je velká škoda, že mu osud nedopřál žít. Škoda pro naše zemědělství, ale i pro celou zemi. Období let 1993 až 1997 bych shrnul jako éru Jiřího Netíka.

Druhé období agrární komory začalo příchodem Václava Hlaváčka v roce 1997. Bylo to období, ve kterém začala těžká potransformační éra našeho zemědělství. A přesně toto ovzduší – nejistoty, počínajícího útlumu, útoků vytvořilo podmínky pro příchod energického prezidenta Agrární komory, který neohroženě hájil zájmy a práva českých zemědělců. Neváhal k tomu využít metod, se kterými pracovali farmáři na západě a které jsme my do té doby neznali. Demonstrace a sílu. Situace se zlepšila, když přišla vláda Miloše Zemana s ministrem zemědělství Janem Fenclem. Po Josefu Luxovi to byl teprve druhý ministr, který dosedl na Těšnov a zemědělství rozuměl a snažil se pomoci. Například jeho pomoc za sucho ve výši 5 mld. Kč – o tom se nám dnes může jenom zdát.

Třetí období Agrární komory vidím od roku 2005, kdy došlo k dalšímu střídání stráží a kdy jsem vystřídal na čele Václava Hlaváčka. Změnilo se nejvyšší vedení a styl práce se přizpůsobil nové době. Začala éra politických ministrů, kteří nebyli odborníky a dost často jimi nebyli ani jejich náměstci. Proto jsme museli vedle jednání dost často sáhnout i k tvrdším postupům. Zejména se tak dělo za ministra Gandaloviče – v roce 2009 jsme byli v ulicích 3x.

Velmi bych si přál, aby po volebním sněmu Agrární komory v březnu příštího roku můj nástupce zahájil další etapu, která se bude vyznačovat spoluprací s ministrem, který je odborník a společně zajistí, abychom využili šanci, kterou nám dává nová reforma Společné zemědělské politiky, kterou jsme si tvrdě odpracovali.

Je to šance po létech snižování rozměru českého zemědělství a zvyšování dovozu potravin tento vývoj zastavit, resort stabilizovat a nastoupit cestu obnovy. Tuto příležitost, která je poslední, nesmíme promarnit. Rozhodující podmínka, aby se tak stalo je, aby na Těšnově seděl kvalitní ministr, odborník. Například ten současný.

Agrární komora ČR se postupně vypracovala v respektovanou a uznávanou instituci, která má punc serióznosti a vážnosti. Nejenom v České republice, ale i v zahraničí, o čemž svědčí skutečnost, že jsem byl ve dvou volebních obdobích viceprezident COPA (obdoba celoevropské agrární komory).

Vypracovali jsme se v instituci, která je brána a která má dnes schopnost ovlivňovat veřejné mínění.

Byli jsme u veškerého dění, které ovlivňuje osudy českého zemědělství, a byli jsme vždy aktivní a vždy jsme prosazovali důsledně a nekompromisně zájmy našich členů.

To všechno je výsledek naší společné, každodenní a dlouhodobé práce. Je to ale také výsledek spolupráce s celou plejádou institucí a organizací od ministerstva zemědělství, vlády, zákonodárných sborů počínaje, přes univerzity, hejtmány..., po prezidenta republiky konče.

Zvláště bych chtěl vyzvednout vynikající spolupráci se sesterskou Slovenskou zemědělskou a potravinářskou komorou, jmenovitě s jejím předsedou Milanem Semančíkem. Moje poděkování patří také současnému ministru zemědělství – výborně spolupracujeme a naše spolupráce má efekt. Je jenom škoda, že tato doba nepřišla dřív.

Ing. Jan Veleba, prezident Agrární komory ČR ✨

Ohlédnutí za Přehlídkou České ručičky

Řemesla mají mezi ostatními profesemi své nezastupitelné místo. Proto na jižní Moravě vznikl projekt „Přehlídka České ručičky“, jehož cílem je popularizace učňovského školství v očích mladých lidí, a posílení postavení učňovského školství v očích veřejnosti.

„České ručičky“ jsou přehlídkou vítězů národních a mezinárodních učňovských soutěží odborných dovedností jedenadvaceti vybraných oborů. V roce 2013 se konal již pátý ročník této přehlídky.

Přehlídku České ručičky vyhlašuje Jihomoravský kraj spolu s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Hospodářskou komorou České republiky, Czech Investem a Svazem českých a moravských výrobních družstev. Organizátorem je Střední odborná škola a Střední odborné učiliště stavební Brno-Bosonohy.

Přípravu konání přehlídky zabezpečuje organizační výbor, od roku 2009, kdy proběhl 1. ročník, je jeho stálým členem i PaedDr. Marek Kňážík, ředitel Střední zahradnické školy Rajhrad. Organizační výbor schvaluje výběr příslušných oborů a počet soutěží odborných dovedností v příslušném školním roce – nejdůležitějšími kritérii při jejich výběru jsou jak historie, tradice a prestiž soutěží (žáci na školách průběžně absolvovaných), tak potřebnost řemeslníků a odborníků těchto profesí na trhu práce.

Po celý školní rok jsou v uvedených oborech sledovány vybrané soutěže. Soutěže odborných dovedností pro žáky středních škol jsou většinou vyhlašovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, mají velkou tradici, celostátní působnost a často také mezinárodní účast. V porotách zasedají zástupci profesních cechů, asociací a sdružení. Pouze jediný soutěžící, a to ten nejlepší v oboru a kategorii v daném školním roce, může obdržet zlatou plaketu Českých ručiček.

Pro školní rok 2012/13 nominoval organizační výbor do Přehlídky 21 soutěží. V oborech zemědělského a dalšího zaměření to byly soutěže Kopidlenský kvítek (zahradník/zahradnice), Dřevorubec junior (lesní mechanizátor), Opravář zemědělských strojů a Tesař.

Kopidlenský kvítek

Soutěžící si museli poradit s pěti úkoly: řízkování, výsadba rostlin, poznávání rostlinného materiálu, aranžování, roubování v ruce.

Vítězem již 19. ročníku této soutěže, kterou tradičně pořádá Střední škola zahradnická v Kopidlně, se stal žák této školy **Jiří Šmíd** (na snímku), 2. místo obsadila **Veronika Krobotová** ze SOŠ

stavební a zahradnické Praha, a 3. místo patřilo **Veronice Burešové**, rovněž ze Střední školy zahradnické Kopidlna.

Dřevorubec junior

Organizace se opětovně zhostila Střední lesnická škola a SOU v Křivoklátě. Soutěžilo se celkem v pěti disciplínách: kácení, výměna řetězu, kombinovaný řez, přesný řez, odvětvování. V náročné soutěži zvítězil **Roman Pospíchal** ze Střední školy hospodářské a lesnické Frýdlant, pracoviště Hejnice, na 2. místě se umístil **Daniel Sedláček**, rovněž z hejnické školy a na 3. místě skončil **Michal Chrenek** ze Střední odborné školy lesnické Tvrdošín. Soutěžilo se s významnou mezinárodní konkurencí ze Srbska, Bulharska, Polska a Slovenska.

Opravář zemědělských strojů

Letošní ročník soutěže organizovala Střední odborná škola v Bruntálu. Soutěž se skládala z osmi disciplín. Jednotlivé úkoly byly hodnoceny bodově, výsledné pořadí bylo určeno součtem všech bodů, kterých účastník dosáhl. Soutěžící museli zvládnout test z pravidel silničního provozu, test ze znalostí technologie oprav, motorových vozidel a zemědělských strojů, poznávací test, strojní obrábění, opravy motorů, opravy elektrického příslušenství, ruční zpracování kovů a svařování plamenem.

Vítězem se stal **David Novotný** ze Střední školy řemeslné a Základní školy Soběslav, 2. místo obsadil **Jaroslav Zahradníček** ze Střední odborné školy a Středního odborného učiliště Vlašim a na 3. místě se umístil **Jaromír Vachel** ze Středního odborného učiliště Blatná.

Tesař

Organizace soutěže se ujala Střední škola stavebních řemesel Brno-Bosonohy. Šlo o již jedenáctý ročník mistrovství ČR s mezinárodní účastí pořádaný u příležitosti 18. mezinárodního sta-

vebního veletrhu Brno IBF. Soutěž byla určena pro dvoučlenná družstva, která měla za úkol v teoretické části co nejlépe zvládnout písemný test, v praktické části si poradit se zhotovením modelu krovu.

V průběhu celé soutěže porota mezi soutěžícími vybírala jedince, který ji svým zodpovědným přístupem, talentem a samozřejmě dovednostmi přesvědčil o kvalitách juniorského vítěze svého oboru. Letošním laureátem Přehlídky České ručičky byl zvolen **Milan Klusoň** (foto) ze Střední školy řemeslné v Jaroměři. V úspěšné dvojici z jaroměřské školy s ním byl **Antonín Berka**. Druhé místo obsadili **Petr Cáb** a **Lukáš Macíček** ze Střední průmyslové školy stavební Valašské Meziříčí a 3. nejlepší byli **Martin Ondříškoví** a **Lukáš Kudla** ze Střední školy stavební a dřevozpracující, Ostrava.

Vítězové soutěží 5. ročníku a škola, kterou reprezentují, obdrželi 19. června na slavnostním galavečeru v brněnském Divadle Reduta čestné uznání se symbolem přehlídky (od akademického malíře Františka Hanáčka) a zlatou plaketu České ručičky.

PhDr. Aleš Hradečný, Praha ✨

Umělecké kovářství v ulicích Prahy

Až dodnes zaznívají v místních názvech ulic Zlatnická, Soukenická či Truhlářská (v Petřské čtvrti v Praze 1) ohlasy kdysi zde provozovaných řemesel. Zároveň práce řemeslníků, zedníků, kameníků, štukatérů, truhlářů, řezbářů, kovářů či zámečníků napomáhala vytvořit během staletí svérázný obraz této části města. To, že tradiční řemesla jsou stále živá, a že se jim lze i dnes profesionálně věnovat, ukázala návštěvníkům přehlídka uměleckého kovářství Svatopetrské kování.

Součástí akce byla výstava **Žák a jeho mistr** v Galerii KusKovu, v ulici Biskupský dvůr v Praze 1, která byla zahájena 17. září 2013. Poprvé v jedné expozici bylo možné zhlédnout kované práce žáků škol a těch, kteří je na budoucí profesi připravují, tedy jejich mistrů, učitelů odborného výcviku. Vystavovaly společně Střední škola umělecká a řemeslná Praha 5-Zlíchov a Střední odborná škola uměleckořemeslná, s. r. o., Praha 9.

V sobotu 28. září se pak všichni setkali u výnní **Svatopetrského kování**. Návštěvníci mohli sledovat při práci jak žáky uměleckořemeslných škol, tak i profesionální umělecké kováře, například Pavla Révaye při kování drobné plastiky. V parku byla instalována výstava kovaných děl významných současných uměleckých kovářů ze sbírek galerie KusKovu, kovářské firmy Hefaistos z Prahy 5 a dalších

samostatně vystavujících výtvarníků. Zájemci se mohli seznámit s možnostmi studia nejen kovářství, ale i dalších uměleckořemeslných oborů jako je umělecké truhlářství, řezbářství, čalounictví, štukatérství, zlatnictví, pozlacovačství, rytečství, keramika nebo vlásenkářství a maskérství, které střední školy vyučují. Hospodářská komora ČR propagovala význam, postavení a činnosti Sektorových rad, tvorbu Národní soustavy povolání a Národní soustavy kvalifikací. A ti, kteří se nechtěli na řemeslo pouze dívat, si mohli kovářské dovednosti sami vyzkoušet v rámci **Malé školy kovářství**.

Nezapomenout na tradiční řemeslnou zručnost

Svatopetrské kování navazuje na tradici kovářských setkání u nás i v Evropě. V tomto oboru je nejvýznamnější akcí letos již dvaatřicátý ročník světově uznávaného setkání uměleckých kovářů Hefaistos 2013 na hradě Helfštýně. Obdobných akcí, ovšem ne s tak bohatou tradicí, je u nás celá řada, například Brtnické kovářské řetězení, Hamernický den v Dobřívě nebo kování v Bečově nad Teplou, které je příkladem pořádání akce tohoto typu v ulicích města. A nesmíme zapomenout na již zaniklé KraKování na hradě Krakovci, z jehož vzdělávacího konceptu Svatopetrské kování vychází. V evropském prostoru je jedním z nejvýznamnějších evropských setkání s mnohaletou tradicí Ferraculum v rakouském Ybbsitzu. Jde o kovářské klání, kterým žije celý městys a jehož zakladatelem před XX lety byl umělecký kovář z Jihlavy Alfréd Habermann.

Svatopetrské kování si klade za cíl prezentovat tradiční umělecké řemeslo v době, kdy společnost opět pociťuje potřebu připomenout, že česká řemeslná zručnost, pracovní dovednosti a tradice strojírenských odborností měly v posledních 150 letech ve světě ohlas a byly vyhledávány a ceněny.

Pořadatelé akce jsou Spolek přátel Petřské čtvrti, o. s., Ing. Šimon Vondruška, Galerie KusKovu, Městská část Praha 1, Hefaistos, spol. s r.o., Praha 5, ve spolupráci se Střední školou uměleckou a řemeslnou Praha 5 - Zlíchov, Střední odbornou školou uměleckořemeslnou, s. r. o., Praha 9, Základní uměleckou školou Biskupská Praha 1, Nakladatelstvím Grada Publishing, a.s. a Hospodářskou komorou ČR.

Ing. Šimon Vondruška, Praha ✨

Piata celoslovenská včelárska výstava

Štrnásť september 2013 sa opäť niesol na Strednej odbornej škole Pod Bánošom v Banskej Bystrici v znamení včelárskej výstavy.

Výstava bola prioritne určená pre odbornú včelársku verejnosť, ale zaujala aj laikov. Umožňovala kúpu pomôcok a zariadení na jednom mieste; včelári získali prehľad o predajcoch tohto tovaru. Mohli si pozrieť ukážky špeciálnych technológií. Laická verejnosť videla pomocou pozorovacích úľov a kletky prácu so včelami; mala možnosť ochutnať a zakúpiť si včelárske produkty. V rámci sprievodných aktivít zaujalo pletenie košíkov, vystúpenie sokoliarov či animácie pre najmenších.

Keďže naša škola je Centrom odborného vzdelávania a prípravy vo včelárstve, výstava je spojená so slávnostným odovzdávaním výučných listov absolventom učebného odboru včelár, včelárka a tiež so zápisom novoprijatých študentov uvedeného odboru. Každoročne tu prednášajú svoje poznatky najvýznamnejší odborníci z oblasti včelárstva.

Napriek nepriaznivému počasiu sa podujatia zúčastnilo 42 vystavovateľov a predajcov zo Slovenska, Čiech a Maďarska. Prezrelo si ju 1300 registrovaných návštevníkov. Pozvanie prijali aj hostia z oblasti štátnej správy a samosprávy.

PhDr. Anna Ivanová

SOŠ Pod Bánošom, Banská Bystrica ☼

Škola a dožínky?

Ve dňoch 13. a 14. září se v Hradci Králové konaly tradiční Královéhradecké krajské dožínky, na kterých se svými výrobky prezentují zemědělci a potravináři celého kraje.

Ale zemědělci a potravináři nejsou jediní, kteří se dožínek účastní. Také letos se jich zúčastnili žáci ze **Střední školy a Základní školy Nové Město nad Metují**, pracoviště Opočno, a to konkrétně dívky z oboru Zahradnické práce, které předváděly svůj um při aranžování výrobků ze živého a suchého materiálu.

Dožínky ale nebyly jedinou zářijovou akcí, které se žáci této malé venkovské školy zúčastnili. Ti ze zemědělských oborů zase velmi úspěšně pomáhali na Okresní výstavě drobného zvířectva v Třebouchovicích, kde měli za úkol přinášet a odnášet zvířata k ocenění a pomáhali také při zápisu hodnocení jednotlivých zvířat.

Mgr. Jana Melicharová, Střední škola Opočno ☼

Kopidlenský kvítek ve slavnostním

Dne 11. 1. 2013 byl vyhlášen celoškolský projekt žáků – Kopidlenský kvítek 2013. Jubilejní 20. ročník tohoto už významného zahradnického soutěžního klání se uskutečnil ve dnech 9. a 10. října na Střední škole zahradnické v Kopidlně. Populární akce ale zahrnuje i soutěž Kopidlenský kvíteček pro žáky základních škol, Kopidlenské poupě pro žáky základních a speciálních škol, výstavu pro širokou veřejnost a v tomto roce i sraz absolventů k 65. výročí školy.

Letošního ročníku soutěže Kopidlenský kvítek se zúčastnili žáci z osmi středních škol z České republiky (České Budějovice, Kopidlno, Litomyšl, Mělník, Praha 9, Rajhrad, Soběslav, Znojmo), družstvo ze slovenských Piešťan a do aranžérských disciplín se zapojili také žáci z chorvatské Virovitice, kteří přijeli do kopidlenské školy v rámci projektu Leonardo da Vinci. O v prvenství v zahradnických dovednostech se tak utkalo 41 soutěžících. Soutěž Kopidlenský kvítek je zařazená do Přehledky soutěží odborných dovedností vybraných oborů učňovského školství České ručičky. Tato přehlídka si klade za cíl zpopularizovat učňovské školství v očích veřejnosti a snaží se také přiblížit učební obory rodičům žáků, kteří se rozhodují, kam půjdou po základní škole.

A jak probíhalo vlastní soutěžení na vyhlášené téma „Kopidlenský kvítek ve slavnostním“? Dvoudenní soutěž se skládala z pěti úkolů: řízkování, výsadba rostlin, poznávání rostlinného materiálu, aranžování a roubování. První disciplína – řízkování – se uskutečnila hned po slavnostním zahájení ve sportovní hale. Soutěžící z rostlinného materiálu odebrali řízky, ošetřili je a umístili do sadbovačů. Při druhém úkolu – výsadbě rostlin, každý na přiděleném záhonu provedl výsadbu sazenic včetně vlastní přípravy záhonu, výpočtu množství sadby podle zadaného sponu. U poznávání rostlinného materiálu bylo z předem známého seznamu vybráno 100 položek, soutěžící museli uvést správný latinský rodový i druhový název.

Na druhý den připadl nejatraktivnější úkol – aranžování a pátý úkol – roubování. V rámci první části aranžování pracovali žáci na sva-
tební kytici pro „Romantickou svatbu v zámeckém parku v Ko-
pidlně“, druhá část úkolu byla uvedena jako překvapení. Úplně
poslední ale dobrovolnou disciplínou byl zahradnický trojboj se
sportovní zahradnickou tematikou. Dva náročné a pěkné dny byly
Josef Malec, Střední zahradnická škola Rajhrad Česká zahrad-
nická akademie Mělník ukončeny vyhlášením výsledků jednotlivců
a výsledků družstev:

1. **Josef Malec**, Střední zahradnická škola Rajhrad
 2. **Lukáš Spálenský**, SOŠ stavební a zahradnická Praha
 3. **Karolína Slováková**, SOŠ veterinární, mechanizační a zahrad-
nická a JŠ České Budějovice
-
1. SOŠ stavební a zahradnická Praha
 2. Střední zahradnická škola Rajhrad
 3. Česká zahradnická akademie Mělník

Vítěz Josef Malec převezme 18. června 2014 na slavnostním ga-
lavečeru v Brně plaketu zlatých Českých ručiček.

Páteční den byl věnován soutěžím Kopidlenský kvíteček a Kopi-
dlenské poupě. Zúčastnili se jich žáci z 15 základních škol a spe-
ciálních škol a soutěže probíhaly v tříčlenných družstvech. Žáci si
společně ověřovali své znalosti o přírodě v okruzích otázek z bota-
niky, zoologie, biologie člověka a ekologie, poznávali rostliny; kaž-
dý z trojice si pak vybral jeden z volitelných úkolů: aranžérský úkol
– podzimní vazba (přízdoba tykve), nebo dovednostní úkol – popis
jednotlivých částí rotační travní sekačky, či překvapení – zábavný
úkol se zahradnickou tematikou.

V sobotu byl školní areál otevřen veřejnosti. Návštěvníci procházeli
vyzdobenými místnostmi a obdivovali aranžmá, která vytvořili žáci
pod vedením svých učitelů. Nedělní den byl věnován srazu absol-
ventů k 65. výročí školy. Na letošní výstavu se přišlo podívat okolo
9000 návštěvníků, a nejen ti se mohou těšit na 21. ročník „Kopi-
dlenského kvítka“, který se uskuteční 8.–10. října 2014, v sobotu
11. října 2014 pak bude výstava otevřena veřejnosti.

Úspěšní koně a žáci

ze stáje dostihové školy ve Velké Chuchli

**Poslední srpnový den startovali, přes nesnáze způsobené červnovými povodněmi, koně a jezdci – žáci Střední
školy dostihového sportu a jezdeckví Velká Chuchle – na jihočeském závodišti v Netolicích u zámku Kratochvíle.**

Na dobře připravené dráze v Ceně Hotelu Meran pro dvouleté
koně startoval hnědák Labond v sedle s žákem Michalem Ma-
chem (v současné době na čtvrtém místě MARTIN TOUR CUP
– šampionátu rovinových jezdců) a svůj premiérový start proměnil
ve vítězství. Na jeho triumfu má podíl čtrnáctiletá veteránka Mafira,
zapsaná v České knize rekordů (jako jediný kůň u nás absolvovala
105 startů), která mu často byla v tréninku zdatnou partnerkou.

V Handicapu ENVISAN GEM + KOOPERATIVA – dostihu žáků
startoval sedmiletý bělouš Lav, hájící barvy Hippospolu Velká
Chuchle, zatížený 48 kilogramy v sedle s žákyní Michaelou Musi-
alovou, který po dvou druhých místech z Benešova zaslouženě
zvítězil. Druhá doběhla Safija s Michalem Machem, třetí Mongol
s Radkem Manem, čtvrtá Blondyna s Kateřinou Hlubečkovou.
Vítězný tým po dostihu obdržel poháry a věcné ceny.

Svůj překážkový křest si v neděli 1. září odbyl v Steeplechase Agrokomplex Šumava Prachatice s koněm Rege Dancer žák Jiří Henych a obsadil pěkné třetí místo.

O 14 dní později se ve Velké Chuchli za proměnlivého počasí běžel dostih žáků s jedenácti účastníky na startovní listině. Nesl název CENA COMSOURCE a ELVIA PRO, jeho délka byla 1400 metrů. Favoritkou byla tříletá hnědka Ultima s žákyní Adélou Zachovou v sedle. Po startu byla v čele Retina, pak Safija, v cílové rovině svedli tuhý boj o vítězství školní čtyřletý hnědák Latrib s nejmladší účastnicí, Simonou Molkovou v sedle a rovněž čtyřletý hnědák Lafranco s Kateřinou Hlubučkovou nadměrně podporovaný bičíkem. Cílová fotografie rozhodla, že vítězem se o hlavu stal Lafranco a žákyně Hlubučková si odnesla oprávněně sankci zákaz použití bičíku na dva dostihové dny. Na třetím místě doběhli současně Safija s Michalem Machem a Santino s Markétou Pátkovou. Vítězný tým a jezdci – žáci umístění na prvních třech místech si po dekorování v malém paddocku odnesli poháry a věcné ceny, které věnovalo občanské sdružení HIPPOSPOLO Velká Chuchle a TMM, s r. o.

„CENA SBÍRKY NA REKONSTRUKCI STŘEDNÍ ŠKOLY DOSTIHOVÉHO SPORTU A JEZDECTVÍ“ byl název dostihu vyhrazeného

pro jezdce žáky, který se běžel 29. 9. 2013 na závodě ve Velké Chuchli na 1200 metrů. Na startovní listině bylo 10 koní, favoritkou byla Safija s žákem Michalem Machem. Ta nakonec po boji o hlavu podlehla čtyřletému Blackandgreenovi s teprve počtvrté startující žákyní Simonou Molkovou v sedle, trenéra Františka Zobala, ze stáje Václava Neckáře, který tak dostal hezký dárek ke svátku Václavů. O tři a půl délky zpět třetí doběhl Valmont s žákem Radkem Manem, na čtvrtém místě doběhla druhá favoritka dostihu Ultima s žákyní Markétou Pátkovou.

V malém paddocku obdržel opět vítězný tým a první tři umístění jezdci – žáci poháry a věcné ceny od občanského sdružení Hippo-spol Velká Chuchle a TMM s r. o. Poté Simona Molková absolvovala první vítězný interview.

Poslední dostih žáků a vyhodnocení seriálu žákovských dostihů HIPPOSPOLO CUP 2013 se uskuteční 27. 10. 2013, v den konání 93. ceny prezidenta republiky.

Ing. Marcela Sýkorová

SŠ dostihového sportu a jezdeckví Velká Chuchle ☀

Mezinárodní žákovské dostihy

Žáci Střední školy dostihového školství a jezdeckví ve Velké Chuchli byli pozváni maďarskou jockeyovou školou v Budapešti na žákovské dostihy, které se konaly v neděli 8. září na závodě Kincsem Park.

O den dříve si naši žáci prohlédli s odborným výkladem státní hřebčín Bábolna poblíž Budapešti. K vidění byli převážně maďarští plnokrevníci, všechny zaujaly i obrovské prostory pro výběh a pastvu koní. V sobotu odpoledne pokračovala exkurze v Alag Training Centre, kde žáci viděli ve stájích koně, které trénuje slovenský trenér Jozef Rozsival, a zblízka předvedené nejlepší koně včetně nejlepšího maďarského dostihového koně Overdose. Navěčer také využili možnost navštívit lázně Szechenyi Furdo Spa, kde ladili formu a přípravu na žákovské dostihy. Kouzelné prostředí historických lázní umocňovaly zážitky jednotlivých koupelí.

V neděli 8. září dopoledne pokračovala exkurze v rodinné farmě bratrů Lázárů, kteří jsou několikanásobnými světovými šampiony v kočárovém ježdění. Farma v Domony-Völgy (Domony-Valley) se rovněž zaměřuje na military, maraton a sportovní koně. Kouzelný koutek mini zoo s hospodářskými zvířaty zpestřil tuto skvělou exkurzi. Prohlídka závodiště Kincsem Park a nedělní dostihové odpoledne umocnily předchozí zážitky.

V pátém dostihu, který byl vypsán jako žákovský dostih, Jiří Henych na koni Principessa doběhl na pátém místě a Hanka Krůtová doběhla na koni Donna Prima na šestém místě. Dostihu se zúčastnili maďarští žáci z jockeyové školy v Budapešti, slovenští žáci z jezdecké školy v Šale a žáci naší školy. Pro všechny byly mezinárodní dostihy velkým zážitkem a velmi dobrou zkušeností. Pestrý víkendový program připravil učitel maďarské jockeyové školy Botond Kovacs a spolu s manažerem dostihového závodiště v Kincsem Park Andrášem Krebcem a panem Rezso Szécsi z maďarského jockey klubu a společně se velmi vzorně o naši skupinu starali.

Mgr. Miluška Voráčová

SŠ dostihového sportu a jezdeckví Velká Chuchle ✨

Brambory a velký irský hladomor

Historie států je často závislá na přírodních podmínkách, přírodních zdrojích, na změnách v zemědělství. Snad nejlépe se to dá ukázat na zásadní události irských dějin, na tzv. velkém irském hladomoru (Great Famine, Great Potato Famine, Great Hunger, irsky An Gorta Mór), který proběhl v letech 1845–1849.

V té době byly brambory hlavní potravou chudých lidí v Irsku. Při dlouho trvajícím vlhkém počasí se rozšířila plíseň bramborová *Phytophthora infestans*. Lidé umírali na podvýživu i hladem, odhady počtu obětí se pohybují mezi půl milionem a jeden a půl milionem z celkové populace asi osmi milionů. Další milion Irů emigroval v letech 1845–1852 do USA, Kanady, Austrálie. Důsledky takového poklesu populace se projevily ještě mnoho let potom.

Hladomor se objevil i o století dříve

Nebyl to ovšem jediný irský hladomor, předcházela mu hladomor v letech 1740–1741. Ten způsobilo mimořádně chladné a deštivé počasí a několik let se špatnou sklizní. Předpokládá se, že vývoj počasí souvisel s končící tzv. malou dobou ledovou (1400–1800).

Mimořádně chladné období vládlo od prosince 1739 do září 1741. Vodní toky zamrzly, zároveň nebyl téměř žádný sníh. To je pro Irsko neobvyklé, tento přímořský stát mívá i v zimě průměrné teploty nad nulou. Zimou trpělo především městské obyvatelstvo, na venkově si topili rašelinou. Do měst se obvykle vozilo uhlí z jižního Walesu a hrabství Cumbrie v Anglii, ale tentokrát irské přístavy zamrzly a také se zmrzlé uhlí nedalo vyložit. Když koncem ledna

1740 bylo konečně možné dopravu uhlí obnovit, zdražilo uhlí nad únosnou míru.

Na venkově byly základní potravinou brambory a ovesná mouka. V zimě 1739 brambory ponechané v záhonech zmrzly a nemohly být použity jako sadba (brambory do Irska prý přivezli baskičtí rybáři, kteří je používali jako lodní zásoby). Na jaře 1740 nepršelo, sucho hubilo ovce, ničilo ozimou pšenici a ječmen na polích. Ceny obilí rostly a lidé odcházeli do měst. Katolická církev povolila jíst maso o půstu a organizovala charitu, rozdávalo se uhlí a jídlo. Vládnoucí vrstva, vlastníci půdy, byli protestanti a nedůvěřovali katolickému venkovu, měli však zkušenosti s hladovějícími městskými obyvateli. 19. 1. 1740 byl zakázán vývoz obilí z Irska jinam, než do Británie.

Ve městech začaly hladové nepokoje – v Droghedě v polovině dubna lidé obsadili loď s ovsem pro Skotsko, v Dublinu napadli pekařské krámy a mlýny. Celou situaci zhoršovala tzv. válka o Jenkinsovo ucho, konflikt mezi Velkou Británií a Španělskem v letech 1739–1748. Válka vznikla kvůli španělskému monopolu na obchod se španělskými koloniemi, který narušovali angličtí obchodníci. Kapitánu Jenkinsovi bylo při kontrole lodi useknuto ucho,

keré přinesl do sněmovny. Posloužilo jako důvod k vyhlášení války o obchodní a vojenskou dominanci v Atlantiku. V té době Irsko exportovalo lněné látky, solené hovězí a máslo, Španělé vývozu bránili. Následovala špatná sklizeň roku 1740, ani dobytek neměl co žrát. Počasí se zbláznilo: v říjnu a listopadu přišly sněhové bouře, následující silné deště počátkem prosince způsobily záplavy, ihned po záplavách řeky zamrzly a opět začal padat sníh. Krátké oteplení vyvolalo uvolnění ledu na řekách, ten poškodil lodí v ústí řek. Ceny jídla rostly, začínal typický hladomor doprovázený epidemiemi.

Hledalo a našlo se řešení

V této kritické situaci se 15. 12. 1740 sešla elita Irska: starosta Dublinu, arcibiskup, předseda irské dolní sněmovny, lord kancléř Irska. Hledali cesty ke snížení cen obilí. Arcibiskup zavedl potravinový program pro dublinskou chudinu na své náklady. Úředníci hrabství dostali příkaz sepsat všechny zásoby zrna u farmářů a obchodníků, vrátit zásoby obilí zpět do hrabství. Našly se překvapivě velké zásoby, především ovsa. Někteří vlastníci půdy rozdělovali peníze a jídlo z vlastní iniciativy. Byly zahájeny veřejné práce – dláždění, stavba plotů, odvodňování, stavba cest a kanálů, čištění přístavů. Obvyklé počasí se vrátilo v roce 1741, lodě s obilím (pravděpodobně americkým) přijely v červnu, v červenci klesly ceny obilí. Podzimní sklizeň nebyla nejlepší, ale krize skončila a další dva roky byla úroda dobrá. Dokumentace o ztrátách na životech je neúplná. Tento hladomor ukázal hodnotu sociálního chování v reakci na klimatem vyvolaný nedostatek. Nenastala výrazná emigrace a pro případ opakování hladu byl v roce 1743 postaven sklad na obilí.

Situace v Irsku před velkým hladomorem

Od roku 1801 bylo Irsko řízeno přímo jako část Spojeného království vysokými úředníky. Irsko zastupovali především majitelé půdy. Irové byli převážně katolíci a během 17. a 18. století byla jejich práva omezována, většina vlastníků půdy byly protestantské anglické a angloirské rodiny. Obvykle žili v Anglii a navštívili Irsko tak jednou dvakrát v životě. Během 18. století začali vybírat nájem zprostředkovatelé, kteří se při tom obohacovali. V roce 1829 bylo uzákoněno zrovnoprávnění katolíků, ale chudoba zůstala. Těsně před hladomorem v roce 1843 vyšetřovala královská komise využívaní půdy. Zjistila špatné vztahy mezi majiteli a nájemci půdy, majitelé se v Irsku chovali jako v dobytém území. Nájemné farmy měly v 24 % 0,4–2 ha, v 40 % 2–6 ha. Na takové ploše jiná plodina než brambory nemohla zajistit potravu pro rodinu. Jediný možný přívídělek byla práce na sezónních pracích v Anglii a Skotsku. Často si rodina nájem musela odpracovat na polích majitele, bez mzdy.

Brambory byly původně v Irsku doplňková potravina, hlavní bylo obilí, mléko, máslo. Ale britští majitelé využili pozemky k pasení

hovězího skotu pro britský trh a ovcí na vlnu. Asi třetina produkce brambor se používala jako krmivo. Mezi roky 1760 a 1815 se staly brambory základní potravinou chudých lidí, hlavně v zimě. Brambory a mléko od jedné krávy byly potrava monotónní, ale postačující. Někdy se z přebytku brambor vykrmilo prase na prodej. Na celém ostrově se pěstovala převážně jediná odrůda brambor (Irish Lump), jemná, s velkým výnosem i v chudé půdě, ale málo odolná. Po hladomoru tato odrůda téměř vymizela.

Šíření plísně bramborové

První údaje uvádějí napadení brambor plísní bramborovou v údolí Toluca v Mexiku. Odtud se rozšířila v Severní Americe, v roce 1844 o tom psaly irské noviny s dvouletým zpožděním. Tehdy v Irsku znali pouze suchou hnilobu brambor a virózu. Nové kmeny plísně se zřejmě dostaly do Evropy s lodní dopravou. Jeden kmen zmuťoval ve velmi infekční (v německém Institutu Maxe Plancka se podařilo ze suché rostliny staré 170 let izolovat DNA plísně a zjistit, který kmen byl příčinou). V Irsku se objevil koncem léta roku 1845 a rychle se rozšířil. Téměř současně se šířil i v kontinentální Evropě: v polovině srpna v Belgii, Holandsku, severní Francii a jižní Anglii. Nikde nebyly důsledky tak ničivé jako v Irsku, všude pěstovali více odrůd brambor, nedostatek genetické variability byl jednou z příčin katastrofy.

Neschopnost vlády situaci řešit

Britská vláda objednala na podzim 1845 kukuřici z Ameriky, ale pro nepřízeň počasí dorazila až v únoru, byla drahá a lidé si s ní nevěděli rady. V roce 1846 byly zničeny tři čtvrtiny sklizně brambor a první smrti hladem se objevily už na podzim. Asi 3 miliony Irů byly zcela závislé na bramborách. Vznikl sice projekt veřejných prací, ale v té době padla vláda a projekt se zastavil. Až v prosinci na něj došlo, ale byl špatně organizován a nepřinesl žádný užitek. Majitelé půdy se snažili zmenšit náklady a vystěhovali nájemce z půdy. V roce 1847 už nebylo co vysadit, katastrofa pokračovala v roce 1848. Delegace dublinských občanů žádala britský parlament o otevření přístavů zahraničním dodávkám obilí, zastavení výroby alkoholu z obilí, zavedení veřejných prací. Jejich žádost byla v Británii označena za předčasnou a unáhlenou. Během hladomoru byla do Británie vyvážena telata, prasata i další hospodářská zvířata, šunka, slanina, vývoz dokonce vzrostl. Peníze pro chudé přicházely od Irů zaměstnaných v cizině, od papeže, dokonce od tureckého sultána a amerických indiánů. Rozdávání polévek v protestantských kostelech a školách bylo spojeno s přesvědčováním ke změně náboženství. Vztahy mezi Iry a Angličany se ještě zhoršily a vedly ke snaze o získání irské samostatnosti.

V historii staré několik století můžeme i v dnešní době hledat poučení!

RNDr. Jana Möllerová, Praha ☀

Jan Tiray

Uplynulo 155 let od narození

učitel, později ředitel, muzejník, historiograf našeho venkova

Listujeme-li stránkami dějin naší pedagogiky, najdeme tu řadu osobností, které za svého plodného života zanechaly nesmazatelnou stopu nejen ve své profesi. Mezi ně se řadí i Jan Tiray, jehož jméno je spjato především s jihozápadní Moravou a jižními Čechami.

Pocházel z učitelské rodiny žijící ve Velké Bíteši na Žďársku, kde se 23. 10. 1858 narodil. Po studiu na německém reálném gymnáziu a učitelské ústavu v Brně, kde mu byla pedagogem významná osobnost našeho kulturního života Leoš Janáček a krátké učitelské praxi ve svém rodišti a posléze v Brně se mu r. 1889 dostalo jmenování učitelem na nově zřízené měšťanské škole v Telči. O dva roky později tu převzal funkci ředitele, kterou zastával plných 30 let až do svého odchodu na zasloužený odpočinek.

Učitelskému povolání se věnoval s obrovským nasazením. Vychovával celé generace odborníků četných profesí. Působivou formou předával žákům své bohaté vědomosti, vyráběl vlastní učební pomůcky, zhotovoval vhodné diagramy, organizoval školní slavnosti, výstavy, výchovné koncerty. Pro mladé kolegy pořádal hojně navštěvované přednášky.

Proslul četnými pedagogickými pracemi, které se staly nejen mezi učitelskou veřejností velmi žádané. Již r. 1886 představil na školské výstavě v Praze svůj Domovopis, který doplnil modely a reliéfy, což mu vyneslo průkopnictví nového vyučovacího pojetí. Posléze následovala celá plejáda článků a prací pedagogického zaměření. Např. v Učitelských listech vyšlo r. 1887 O vzdorovitosti, r. 1888 Místopis a dějiny obce, Žakovské knihovny, Školní kronika. Pro časopis Učitel mj. napsal r. 1891 Životopisy ve škole, r. 1892 Labyrint školství a ráj svědomitého učení, r. 1894 Vyučuj zajímavě, r. 1896 Rušení kázně školní, r. 1905 Přetěžujeme žactvo učebními texty. Psal i do časopisu Vychovatel kupř. r. 1896 Jak zpracovati pro školu místní pověsti a do Vychovatelských listů, kde kupř. vyšlo r. 1905 Quo vadis? o moderních směrech výchovy.

Velmi aktivní byl i v muzejnictví. Již od svého příchodu do Telče se stal členem muzejního spolku při zdejším městském muzeu, které je nejstarším na jihozápadní Moravě. V letech 1902–1912 byl i jeho kustodem. V této funkci dokázal pozvednout tuto instituci na velmi vysokou úroveň. Měl vřelý vztah k venkovu a tak se do telečských muzejních sbírek dostal i agroetnografický materiál mapující zemědělství Vysočiny v 19. a na počátku 20. století.

Dřívější práci v rostlinné výrobě tu reprezentoval např. dřevěný pluh obracák, dřevěné brány, rádla, hrabice, odměrky na obilí, nádobí na

měření různých semen rovněž ze dřeva, jednohlávkové cepy s otáčivou ohlávkou, ošatky na obilí, řešeta, proutěné nůše na pícniny. Za zmínku stojí i ucelený soubor předmětů zobrazujících rukodělné zpracování lnu (vochle, kužele, kolovraty, motovidla, tkalcovský stav aj.) Živočišnou výrobu tu začaly připomínat jochy používané na záprah volů, volské náhubky, koňské náčelníky aj. Zaznamenat lze i exponáty z dalších odvětví navazujících na přímou zemědělskou výrobu jako máselnice s tloukem, smetaník s traky, chlebové lopaty, stoupa na výrobu krup atd. Do muzea se dostalo i vybavení domácností 19. st. jako vyřezávané židle, stoly, malované selské almary atd.

V životě Jana Tiraye je pozoruhodné, že se ve své badatelské práci zaměřoval nejen na svůj rodný kraj okolo Velké Bíteše a místa, kde profesně jako učitel působil, ale také na velmi širokou část tehdejší Moravy včetně regionů dnes náležejících Jihočeskému kraji (Dačicko, Slavonicko). Předmět jeho zájmu byl široký. Nevynechal žádný z oborů lidské činnosti, pamatoval na zdejší přírodní a klimatické podmínky, politický vývoj, kulturu, hospodářské poměry atd. a dokázal zpracovat ucelený přehled příslušné místopisné části.

Jeho zásluhou se rovněž dochovalo značné písemné svědectví o zemědělství regionů jihozápadní Moravy od nejstarších dob až do počátku 20. st. Z jeho publikovaných prací a dochovaných rukopisů se dozvídáme mnohé o stavu a obdělávání polností včetně roboty nevolníků, rostlinné a živočišné výrobě. Zvláště cenné jsou ty práce, které historicky mapují zemědělské obory specifické pro příslušné oblasti. A tak neupadlo v zapomnění např. pivovarnictví, které bylo rozšířeno především na Telčsku, kde byly v 16.–18. st. rozsáhlé chmelnice (Jak naši předkové pivo vařivali – Kalendář, Kronikář r. 1900), mlynářství (Mlynářství za Zachariáše z Hradce – Selský archiv r. 1904), rybníkářství (Rybníkářství za Zachariáše z Hradce – Časopis moravského zemského muzea r. 1907), lnářství (Pěstování lnu na panství Telčském v 18. st. – Selský archiv r. 1916). Nebyla mu cizí ani geografie (Prameny topografického popisu Velkomeziříčska – Národ a škola r. 1886), národohospodářství (Jak se žilo poddaným za pánů z Hradce – Selský archiv r. 1916), atd.

Jan Tiray systematicky pátral v archivních materiálech nejen u nás, ale i ve Vídni. Zjištěná fakta dokázal i správně v historickém kontextu vyhodnotit a tak se dochoval ucelený obraz dřívějších

časů. Jeho znalost místních poměrů zkoumaných regionů byla obrovská. Zpracoval nepřehledné množství materiálů. I když mnohé nebylo otištěno, vydal na tři desítky knih a brožur a několik set článků a pojednání. Největšího ohlasu se mu dostalo dvoudílnými Dějinami Velké Bíteše (1882, 1888), dále ve Vlastivědě moravské vydanými publikacemi Telecký okres (Brno r. 1913), Dačický okres (Brno r. 1925), Slavonický okres a Okres Bítešský (r. 1926). Místopisu se věnoval až do konce svého života († 25. 7. 1925 v Praze).

Z Tirayova díla dodnes čerpají mnozí badatelé. Největší zájem se soustřeďuje na hospodářské poměry, které jsou zpracovány s nevšední pečlivostí a důkladností. Není proto divu, že např. nakladatelství GARN specializující se na vydávání reprintů starých knih a publikací zařadilo v r. 2005 do svého edičního plánu rovněž práce Jana Tiraye z počátku 20. st. týkajících se tehdejších soudních okresů Dačice, Slavonice a Telč.

Ing. Jiří Ptáček Střední zahradnická škola Rajhrad

Antonín Adam Šmíd

Uplynulo 175 let od narození

„Jako musí výkonný lékař míti umění individualisování, mají-li vědecké jeho, pracně shromážděné poklady zdárně působiti pro blaho trpícího obcenstva, rovněž musí míti i hospodář, ač chce-li vědecké poznání přírody blahočinně upotřebiti, umění lokalisování v své moci... nesmí býti ale nikdy toho mínění, že by se již byl doučil; nebo věda roste den co den a život náš je jen doba kratičká. On musí obor vědění svého rozšířiti posloucháním, čtením, pozorováním a bádáním... nesmí býti cizincem na poli rolnické a přírodovědecké literatury; musí konečně cestovati, byť i za hranice, aby se oznámil se zvláštnostmi jiných hospodářství... Při čtení, poslouchání a pozorování, nebud' však rolník náš jednostranným aniž lehkověrným (aby snad nepovažoval vše, co četl, slyšel neb viděl za svaté evangelium), nebud' však také jednostranným v zamítnutí všeho, co vlastním snad náhledům se přičí, alébrž říd' a spravuj se vždy dle posvátného pořekadla: „Zkoušejte všecko – nejlepší však volte“...“

A. A. Šmíd, 1863

Antonín Adam Šmíd (též Schmidt, Schmied) se narodil v Sulci u Loun v roce 1838 (Někteří autoři, např. F. Lom /1976/, uvádí rok narození 1930). Po absolutoriu podreálné školy působil déle než rok v praxi na dvoře vršovickém u Loun. Poté absolvoval ještě přípravku a „přírodovědecko-hospodářské“ studium na technice. Rok (1863/64) působil jako učitel nauk hospodářských na vyšším hospodářském ústavu Dr. F. Čupra na Kolčavce. Od prosince 1864 nejdříve jako „učící adjunkt“, od roku 1866 jako druhý učitel a později jako profesor hospodářských nauk při vyšším hospodářském ústavu v Děčíně-Libverdě. Na odpočinek odešel roku 1897. Zemřel 1. 5. 1912 v Teplicích-Šanově.

Uznávaný zemědělský encyklopedista

O jeho učitelském působení není mnoho zpráv, ale skutečnost, že působil více jak třicet let v pedagogickém sboru tak významné školy je dostatečně výmluvná. Jako „učící adjunkt“ začínal v Libverdě s pěstováním rostlin (přednášel v obou jazycích). Po pozemštění ústavu se stal profesorem „obecné nauky hospodářské, spravovědy s odhadem, organisací a administrací statků“. Mimo to vyučoval češtině jako předmětu nepovinnému! „Přednášel plyně bez jediného pohledu do svých zápisků a bez korigování“ (Schweigl, 1937), ke studentům byl milý, laskavý, zkrátka „otec studentů“.

Jak uvádí profesor František Lom (1976) z roku 1868/69 se zachovaly jeho cenné přednášky pod názvem Die Betriebslehre, které dávají zčásti nahlédnout do obsahu přednášené látky. Byly zpracovány v duchu zásad A. E. Komerse podle následující osnovy: 1. využití půdy, 2. plán rostlinné výroby, 3. systematizace chovu zvířat, 4. zabezpečení půdní síly, 5. rozvrh ruční a strojové práce, 6. hospodářské výsledky v naturálním a peněžním vyjádření, 7. správa a řízení, 8. výpočet čistého výnosu. Jeho výklady byly samozřejmě orientovány především na potřeby velkostatků, ale znal dobře i problematiku drobných zemědělců, o čemž přesvědčoval v rámci bohaté poradenské činnosti.

Vysokou hodnotu má i jeho literární dílo, a to nejen pro jeho odbornou a jazykovou úroveň, ale také proto, že vznikalo bez vzorů v době, kdy ho bylo tolik zapotřebí. Šmíd patří k těm, kteří přijatelnou formou vytrvale nabízeli čtenáři obraz rodícího se nového výkonnějšího zemědělství, opouštějícího prostou empirii a staleté tradice. Psal česky i německy a obsáhl značně širokou oblast. Jeho spisy jsou čtivé, doloženy domácími zkušenostmi i cizími literárními prameny. Připisuje je například „bodrému a usilovně ku předu kráječjícímu lidu českému“, nebo legendárnímu Františku Horskému (z této dedikace je úvodní úryvek) či dalším významným osobnostem té doby. Mezi jeho spisy najdeme i první české monografie některých oborů.

V edici Rolník nového věku vydal 7 svazků: Pěstování řepy cukrovky nejdůležitější to plodiny mírného podnebí (1863), Pěstování obilných požitků (1865), Pěstování obilných požitků, část II. (1865), Krmení a tučnění hospodářského dobytka (1866), Pěstování obchodních požitků I. (1867), Pěstování obchodních požitků II. (1867), O jeteli a jeho promyslném pěstování (1873). Mimo edice vydal Chov ovcí a vlnoznalství (1863), Nauka o veškerém hospodářství (1866), Rolnictví, čili zevrubné naučení o půdě, jejím vzdělávání a hnojení (1881).

Na výstavě v libverdské škole roku 1888 představil několik dalších publikací psaných v němčině i v češtině, které byly označeny jako vědecké.

„I zvíře má přirozený pocit o právu a nepravu“

Antonín Adam Smíd patřil k těm, kteří zdůrazňovali, že přechod z pastevního na stájový chov zvířat znamená na jedné straně cestu k „prospěšnému a výnosnému chovu dobytka“, ale na druhé straně také podstatnou změnu obsahové náplně onoho pojmu „chov“. Do té doby často používaný termín „hlídání zvířat“ vystihoval, na co se často redukovala péče člověka o chovaná zvířata. Za nové situace přebírá člověk do vlastních rukou podstatně víc faktorů, které souhrnně vytvářejí pohodu (dnes welfare) zvířat a tím i hospodářský výsledek.

Krmení patří k těm nejzákladnějším. Šmíd se jím zabýval na svou dobu skutečně do hloubky. Dokladem jsou nejen novinové příspěvky na toto téma (zejména v Pokroku hospodářském), ale hlavně jeho monografie Krmení a tučnění hospodářského dobytka z roku 1866 – první česky psaná monografie toho druhu. Má-li chovatel tím, že v podmínkách stájového krmení omezuje svobodu vůli zvířat, vyloučit z toho vyplývající „mnohá nebezpečí“, musí důkladně znát „přirozenost chovaných zvířat“, ale také jednotlivá krmiva, „jež jsou v ceně i hodnotě pící náramně rozdílná“... Šmíd již v začátcích stájového krmení stanoví principy, které v podstatě přetrvávají dodnes.

Zároveň zdůrazňuje, že výsledky krmení ovlivňuje řada faktorů dalších: „účelně zařízení chlévy“, čistota „nejen kůže zvířat, nýbrž chléva a náradí“ (čistota znamená nejen „půl zdraví“, ale také „půl píce“), oddělení zvířat „podlé stáří a zvláštních účelů využitkování“ atd. V neposlední řadě hraje roli i zacházení se zvířaty. Ta „bývají od přírody málo kdy zlá“, ale „přívětivé a bedlivé zacházení“ v mládí i v pozdějším věku ovlivňuje jejich „tělesný zdar v nápadné míře“.

Hospodář by měl mít stále na paměti, že „dobrým a mírným zacházením dosáhne se u všech zvířat mnohem více, než-li silou a hrubostí, které vždy fyzické i morální zešpatnění následuje, neboť i zvíře má přirozený pocit o právu a nepravdu“.

Ing. Josef Rozman, CSc., Moravská Třebová

Mimořádný předvánoční prodej

se slevou

Zahradnický slovník naučný od A do Z

(František Mareček a kol.) - vydal ÚZPI

Kompletní sada 475,- Kč
Původní cena 800,- Kč

1. díl: A-C 95,- Kč

2. díl: Č-H 105,- Kč

3. díl: CH-M 110,- Kč

4. díl: N-Q 110,- Kč

5. díl: R-Z 110,- Kč

LIMITOVANÝ POČET 100 ks pětidílných sad

Slovníky můžete objednávat na stránkách:
www.agronavigator.cz/knihkupectvi/
(uvedené ceny za publikace neobsahují poštovné a balné)

Nebo osobně s platbou v hotovosti:
Po předchozí telefonické nebo emailové objednávce je možné zakoupit slovníky v Knihovně Antonína Švehly, Slezská 7/100, Praha 2

Prodej: vypijcky@uzei.cz tel.: 222 000 415
www.knihovnasvehly.cz

PACHYCLADIA, dřevnaté opadavé stromy, keře a byliny. Všechny druhy jsou velmi vzácné a jejich rozšíření je omezeno na tropické oblasti. V České republice se vyskytují pouze dva druhy: *Pachycladia lucida* a *Pachycladia lucida*.
PALEOTROPICKÁ, dřevnaté opadavé stromy, keře a byliny. Všechny druhy jsou velmi vzácné a jejich rozšíření je omezeno na tropické oblasti. V České republice se vyskytují pouze dva druhy: *Pachycladia lucida* a *Pachycladia lucida*.

PACIFIC KILNWOOD BUSHES, dřevnaté opadavé stromy, keře a byliny. Všechny druhy jsou velmi vzácné a jejich rozšíření je omezeno na tropické oblasti. V České republice se vyskytují pouze dva druhy: *Pachycladia lucida* a *Pachycladia lucida*.

PACHYCLADIA, dřevnaté opadavé stromy, keře a byliny. Všechny druhy jsou velmi vzácné a jejich rozšíření je omezeno na tropické oblasti. V České republice se vyskytují pouze dva druhy: *Pachycladia lucida* a *Pachycladia lucida*.

PACHYCLADIA, dřevnaté opadavé stromy, keře a byliny. Všechny druhy jsou velmi vzácné a jejich rozšíření je omezeno na tropické oblasti. V České republice se vyskytují pouze dva druhy: *Pachycladia lucida* a *Pachycladia lucida*.

PACHYCLADIA, dřevnaté opadavé stromy, keře a byliny. Všechny druhy jsou velmi vzácné a jejich rozšíření je omezeno na tropické oblasti. V České republice se vyskytují pouze dva druhy: *Pachycladia lucida* a *Pachycladia lucida*.

Redakční rada

Mgr. Tatiana **Belová**, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora Bratislava

PaedDr. Mária **Benedikovičová**, Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Mgr. Otakar **Březina**, Česká zemědělská akademie v Humpolci

Ing. Ludmila **Gočálová**, Ministerstvo zemědělství ČR

Ing. Petr **Hienl**, Ústav zemědělské ekonomiky a informací Praha

PhDr. Aleš **Hradečný**, Praha

Ing. Zorka **Husová**, Národní ústav pro vzdělávání Praha

Ing. Marcela **Chreneková**, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Ing. Ľudmila **Kováčiková**, Nitra

Ing. Emil **Kříž**, Ph.D., Institut vzdělávání a poradenství ČZU Praha

doc. PhDr. Dana **Linhartová**, CSc., Institut celoživotního vzdělávání MZLU Brno

Ing. Miroslav **Maxon**, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora Bratislava

Ing. Mária **Múdra**, Stredná odborná škola Rakovice

PaedDr. Anna **Sandanusová**, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Ing. Václav **Stránský**, Ministerstvo zemědělství ČR

Ing. Vladimír **Vnuk**, Agentúra pre rozvoj vidieka Nitra